Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 223	Łódź, Poniedziałek 23 września 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז מאנטאג יח אלול תרפ"ט	№ 223

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 31, tel. 24-71. | דרוק און רעדאקציע פון ארגאניזאציע לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

סאוויעטיש-ענגלישע אונטערהאנדלונגען

הויבען זיך היינט אן אין לאנדאן

לאנדאן, 22. ספ(. טעל.)
די סאוויעטישע רעגירונג האט דורך דער פערמיטלונג פון דער נארוועגישער געזאנדשאפט מיט געטיילט דער ענגלישער רעגירונג אז דער סאוויעטישער באטשאפטער אין פאריז, דאווגאלעווסקי וועט מאנטאג דעם 23-טען ה. ח. ארויספאהרען פון פאריז קיין לאנדאן, כדי אנצוהויבען דארט די אונטערהאנדלונגען וועגען בנייען די ענגליש-רוסישע דיפלאמאטישע בעציהונגען.

מאסקווע, 22. (ספ. טעל.)
צוליב דעם, וואס די ענגלישע רעגירונג האט נישט מסכים געווען, אז קאראכאן זאל קומען קיין לאנדאן אלס דעלעגאט אויף צו פיהרען די סאוויעטיש-ענגלישע אונטערהאנדלונגען, איז קיין לאנדאן בעשטימט געווארען דער סאוויעטישער באטשאפטער אין פאריז, דאווגאלעווסקי. ער וועט אנקומען קיין לאנדאן מאנטאג און דינסטאג וועט ער שוין האבען דאס ערשטע געשפרעך מיט'ן אויסערן-מיניסטער הענדערסאן.

אפגערופען די שלשים-פערזאמלונגען אין ירושלים

ירושלים, 22. (יט"א טעלעגראפיש).
אויף היינט נאכמיטאג זענען געווען בעשטימט טרויער-פערזאמלונגען צו די שלשים פון די בלוטיגע געשעהענישען.
דער ראבינאט האט אבער געהייסען די ראזינע פערזאמלונגען אפרופען, כדי זיי זאלען נישט פערוואנדעלט ווערען אין גרויסע דעמאנסטראציעס.

הארי סאקער אין פאלעסטינא

ירושלים, 22. (יט"א טעלעגראפיש).
היינט איז דא אנגעקומען הארי סאקער, וועלכער וועט אנהויבען די ארבייט פון צוגרייטען די יודישע פאסטולאטען און טענות פאר דער אויספארשונגס-קאמיסיע.

די ענגלישע פרעסע וועגען מאנדאט איבער א"י

לאנדאן. 22 (יט"א טעלעגראפיש).
די היינטיגע ענגלישע פרעסע רעדט ארום די פראגע וועגען דעם, וואס ענגלאנד האט רעזיגנירט פון איהר מאנדאט איבער איראק.
איינינע צייטונגען מאכען דערביי אנצוהערעניש, אז ענגלאנד וואלט זיך אויך געדארפט אפזאגען פון דעם פאלעסטינא-מאנדאט.
אנדערע ווידער ווייזען אן, אז דער אפזאג וואלט געדארפט געמאכט ווערען לטובת אמעריקא.
די „ניו סטייטסמאן" שרייבט, אז פון דעם פאלעסטינא-מאנדאט קען זיך ענגלאנד נישט אפזאגען, און דאס וואס די ווארשאווער יודען סוגעסטאנירען אן'אפזאג לטובת פוילען, איז עס נישט מעהר, ווי א שפאס.

פאליטישע קריזיסען

ערב א קאבינעט-ענדערונג אין עסטרייך

וויען, 22 (ספ. טעל.) אין די נאהענטסטע טעג ווערט דערווארט די דימיסיע פון שטרעערוואוויץ'ס קאבינעט.
די פאליטישע אנהענגער פון דעם קאנצלער בעשטעטיגען, אז שטרעערוואוויץ האט זיך בדעה היינטיגע וואך אנצוגעבען אין דימיסיע.
אלץ זיין ממלא מקום רופט מען אן דעם ווינער פאליציי-פרעזידענט שאבער.

רעגירונגס-קריזיס אין טשעכאסלאוואקיען

פראג, 22 (ספ. טעל.) דער רעגירונגס-קריזיס אין טשעכאסלאוואקיי דויערט ווייטער. דעם 29. סעפטעמבער זאל פונאנדערגעלאזט ווערען דער פארלאמענט, די נייע וואהלען וועלטען אין דעם פאל פארגעקומען דעם 27. אקטאבער, אזוי אז דער נייער פארלאמענט וואלט נאך פאר'ן 1 יאנואר געקענט ערלעדיגען דעם ביודזשעט.

פראג, 22 (ספ. טעל. ווי ס'זעהט זיך אויס שטעהען פאר אין טשעכאסלאוואקייען נייע פארלאמענט-וואהלען.

די טשעכישע קלעריקאלען טענה'ן, אז דאס איבערגעבען פונ'ם קריגס-מיניסטעריום, וואס געפינט זיך לעת-עתה אין די הענד פונ'ם אנפיהרער פון קאבינעט אורדזשאל'ן, צו ווישקאווסקי'ן בעדייט דאס עובר-זיין אויפ'ן אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען צווישען די פארטייען.

די נייע פארלאמענט-וואהלען זאלען בעשטימט ווערען אויפ'ן 27 אפריל.

8-ונג, פריזיער-מייסטער!

היינט, מאנטאג, דעם 23-טען סעפטעמבער, 7.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווא 4

א אלגעמיינע פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) וואהלען פון 2 מיטגלידער צים בייראט פון דער יודישער קאלא אין דער האנדווערקער-קאמער; 2) וואהלען פון 6 קאנדידאטען צו דער עקזאמיניר-קאמיסיע פון דער האנדווערקער-קאמער; 3) פערשידענעס. צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג-ארדנונג טאר קיינער נישט פעהלען. קומט פינקטליך. מיט אכטונג די פערוואלטונג.

קראפט-שפולען

כמעט ווי נייע
ביליג צו פערקויפען
קילינסקיעגא 21
רעכטע אפיצינע
2-טער שטאק, וו. 18.

ווארנונג!

אזוי ווי ס'האבען זיך בעוויזען פאלשע וועקסלען מיט דער אונטערשריפט
„האלוויז" - ה. ליבערמאן (פולנאצנא 10)
ווארען איך נישט צו נעהמען די וועקסלען אהן א פריהעריגער פערשטענדיגונג מיט מיר. מיט אכטונג
ה. ליבערמאן („האלווין")
וויין-סקלאד, פולנאצנא 10.
9521

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון הילפס-פעראיין
„משמרת החולים", אלעקסאנדראווסקא 6
מאכט בעקאנט, אז צוליב דעם רעגען, איז די

גארטען-פערוויילונג

וואס האט געזאלט פארקומען זונטאג, דעם 22. סעפט. ד. י.
אבגעלייגט געווארען אויף זונטאג, ד. 29. סעפט.
די געקויפטע בילעטען זענען גילטיג.
די פערוואלטונג.
9535

צו דער חתונה פון פרל.
הי' מרים וואלף
מיט ה' יעקב שפירא
ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב
און א גליקליכע צוקונפט.
מרדכי יוזעפאוויטש און פאמיליע.

Dr. med D. Helman
ספעציאל-ארצט פון אויערען- נאז- האלז-, און קעל-קאפ-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 63, טעל. 12-20
צוריקגעקעהרט
נעהמט נור אן פון 10–12 און פון 5–7 אוונד.

Dr. S. HEINRICH
פאמארסקא 10, טעל. 47-67
צוריקגעקעהרט.
ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען
היילט מיט פיזיק.-טעראפיע. דיאטערמיע. קווארץ. לאמפען. ליכט-בעדער, נעמט אן פון 2–12½ און פון 4–7 נמ. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, ווענעריש און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היי וגב. מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד.

ביי דער שולע „יבנה" צעגעלניאנא 75, טעלעפאן 13-34
עקזיסטירט א מוסטערהאפטע

פרעבעל-שולע—גן-ילדים

וועלכע געפינט זיך אונטער דער ליי‌טונג פון א געניטער א"י-דיגער פרעבעליסטין און ווערט געפיהרט לויט דעם סיסטעם פון פראפעסאר מאנטעססארי.
איינשרייבונגען אין גן-ילדים ווי אויך אין דער שולע, ווערען אנגענומען נאך ביז צום 30-טען ד. ח.
די למודים הויבען זיך אן דעם 1-טען אקטאבער.
די קאנצעלאריע איז טעטיג פון 9–2 און פון 5–6 נאכמיטאג.
דער פרייז אין די פרעבעל-שולע — 12 זל. מאנאטליך.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז.

צוליב די שלשים נאך די געפאלענע אין ארץ-ישראל, קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 23. סעפט., 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)

א טרויער-פערזאמלונג

מיט דער בעטייליגונג פון דעם ד"ר א. ראזענבלאט און ה' מ. לימאן

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער הייסגעליבטער פאטער, גרויספאטער און אנקעל
נ"ע חיים משה ב"ר אברהם ז"ל שטערן
(אין עלטער פון 69 יאהר)
די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 23. סעפט. 1 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז, קאלמא-גאס (באלוט) 8, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע פאמיליע.
9541

נאך שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 39 יאהר מיין ליבער מאן, איידים, ברודער און שוואגער
ב. ע.
הערשל מיגדאל
(אינהאבער פון וויין-געשעפט „מאלוויז", צעגעלניאנא 36)
די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 23. ד. ח. 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, גדאנסקא 8, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע
די טיפטרויערנדע פאמיליע.
9530

נאך איראק־פאלעסטינא

ענגלאנד זאל רעזיגנירען אויך פון מאנדאט איבער ארץ־ישראל

לאנדאן, 22 (יט"א טעלעגראפיש).

דער דיפּלאמאטישער קארעספאנדענט פון יט"א מיילט מיט, אז דער בעשלוס פון ענגלאנד אפּצוזאגען זיך פונ'ם מאנדאט איבער איראק וועט גורם זיין אין ענגלאנד צו פערשטארקען די טענדענץ אפּצוזאגען זיך אויך פון דעם מאנדאט איבער פּאלעסטינא. ראן וועט זיך שאפען א לאגע, אז אין א"י וועט זיך געפינען אינזאם צווישען א פערעראציע פון א רייה אראבישע לענדער.

ענגלאנד וועט אפּהיטען די באלפור־דעקלאראציע

ערקלערונג פון נעוו. קאלאניען־מיניסטער

טאראנטא. 22 (יט"א טעלעגראפיש).

אין א היגען פּאליטישען קלוב איז מיט א פּארלעזונג ארויסגעטרעטען דער נעווע ענגלישער קאלאניען־מיניסטער אמערי. ער האט דערקלערט, אז ענגלאנד וועט זיך ווייטער האלטען בײ דער באלפור־דעקלאראציע. די סיבה פון די איצטיגע געשעהענישען איז דער כותל־מערבי.

אונטער דער וואך פון פּאליציי געדאווענט בײם כותל המערבי

וויען, 22 (ספּ. טעל.) פרייטאג, האבען די יודען צום ערשטען מאל נאך די געשעהענישען ווידער מתפלל געווען בײ דעם כותל מערבי.

א שטארקע פּאליציי־אפּטיילונג האט געהיטען די ארדנונג.

נעכטען איז פערעפענטליכט געווארען דער ערשטער אפיציעלער בעריכט פון דער אויספאר־שונגס־קאמיסיע. דער בעריכט שטעלט פעסט, אז אויפ'ן פארשלאג פון די יודישע מיטגלידער אין דער קאמיסיע האט מען רעזיגנירט פון דער ווײ־טערדיגער אויסגראבונג פון די טויטע קערפּערס, צוליב דעם, וואס זיי זענען שוין שטארק צופוילט.

„דער בלוטיגער העלד"

הויפּט־מופטי בעליידיגט זיך פון דעם צונאמען

ירושלים. 22 (יט"א טעלעגראפיש).

אנ'אראבישע צייטונג טיילט מיט, אז דער הויפּט־מופטי האט אנגעקלאגט אין געריכט די רע־דאקציע פון „הארץ", וועלכע האט אפּגעדרוקט וועגען איהם אנ'ארטיקעל אונטער'ן טיטעל „דער בלוטיגער העלד".

שטעלונג פון דער לייבאר־פּארטיי צום אויפבוי פון א"י

פּראג. 22 (יט"א טעלעגראפיש).

דער צענטראל־קאמיטעט פון די רעכטע פּועלי־ציון אין טשעכאסלאוואקיי האט דערהאלטען א תשו־בה פון דער לייבאר־פּארטיי אויף דער ווענדונג וועגען די געשעהענישען אין א"י. אין דער תשובה ווערט געזאגט, אז ס'איז ארויסגעשיקט געווארען אנ'אויספארשונגס־קאמיסיע, וואס דארף פעסט־שטעלען וואס ס'איז פארגעקומען אין א"י. ווייטער ווערט אין דער תשובה געמאלדען, אז די לייבאר־פּארטיי בלייבט ווייטער בײ איהר גינסטיגער שטע־לונג לגבי דער אויפבוי פון א"י.

רב הכולל פון עגיפּטען

שטרעבט צו א פרידליך צוזאמענלעבען פון יודען און אראבער

קאאירא, 22 (יט"א טעלעגראפיש).

דער רב הכולל פון עגיפּטען חיים נחן עפענדי איז צוריקגעקומען פון זיין רייזע איי איירא פּא. ער האט ערקלערט, אז ער וועט אננעמען אלע מיט־לען, כדי צו ברענגען צו א פרידליך צוזאמענלעבען פון די יודען און אראבער.

די עגיפּטישע איינפלוסרייכע צייטונג „מאקא־פּיין" בעגריסט זיין ערקלערונג און דריקט אויס די האפנונג, אז די מיסיע וועט איהם געלינגען.

250 פונט

דער ווערט פון א מענשליך לעבען

ירושלים. 22 (יט"א טעלעגראפיש).

דער יודישער יורידישער קאמיטעט פאר די ענטשעדיגונגען צוליב די געשעהענישען אין א"י האט פעסטגעשטעלט, אז לויט די טערקישע געזע־צען, וואס פערפליכטען נאך איצט, איז די העכסטע ענטשעדיגונג פאר א מענשליך לעבען — 250 פונט שטערלינג.

Dr. Robinzon
10 פּיעטריקאווער 10, טעל. 31-86
צוריקגעקעהרט.

מיט געוואלט וועלען די אראבער גארנישט דערגרייכען

אנ'ארטיקעל פון פּראפעסאר ווייצמאן

וויען, 22 (ספּ. טעל.) פּראפ. חיים ווייצמאן האט אין דער „נייער פרייער פּרעסע" אפּגעדרוקט א גרויסען ארטיקעל אונטער'ן נאמען „די צוקונפט פון פּאלעסטינא". אינ'ם ארטיקעל שרייבט פּראפ. ווייצמאן, אז ענגלאנד האט אויף זיך גענומען קא־טעגארישע פערפליכטונגען וועגען ארגאניזירען די יודישע היים אין פּאלעסטינא, דעריבער איז ענג־לאנד אויך פערפליכטעט צו זיכערען די יודען די פולשטענדיגע זיכערקייט פון זייער לעבען און פערמעגען. מ'דארף האפען, אז ענגלאנד וועט די דאזיגע פליכט ערפילען און צו דעם צוועק דארף זי געבען די אראבער קלאהר צו וויסען, אז זי וועט נישט דערלאזען צו ענדערען די איצטיגע ארדנונג אין פּאלעסטינא אויפ'ן וועג פון אראבישע מלוכה־אטענטאטען, מ'דארף אונשעדליך מאכען די פּאליטישע גרופּע פון אראבישע אוואנטוריסטען, וועמען ס'געהט נישט וועגען גליק און וואויל זיין פון פּאלעסטינא.

ס'וועט קומען א צייט, אין וועלכע די ארא־בער וועלען אנערקענען, אז אויפ'ן וועג פון געוואלד וועלען זיי גארנישט געווינען, דאגעגען איז נויטיג די פערשטענדיגונג פון ביידע ראסען, וועלכע וואוינען אין פּאלעסטינא.

—=:§:=—

איטאליענישע פּרעסע וועגען איבערנעהמען דעם פּאלעסטינא־מאנדאט דורך איטאליען

רוים, (יט"א) די איטאליענישע פּרעסע ווידמעט לעצטענס פיל פּלאץ די געשעהענישען אין ארץ־ישראל. בעזונדערס אינטערעסירען זיך די אי־טאליענישע צייטונגען מיט די ארויסגעזאגטע מיי־נונגען, אז דער מאנדאט איבער פּאלעסטינא זאל אפּגעגעבען ווערען איטאליען.

די רוימישע צייטונג „טריבונא", וועלכע שטעהט זעהר נאהענט צו די רעגירונגס־קרייזען, פערעפענט־ליכט אנ'ארטיקעל אין צוזאמענהאנג מיט'ן לעצ־טען ארויסטריט פון לארד ראטערמער איבערצוגעבען איטאליען דעם פּאלעסטינער מאנדאט.

די „טריבונא" דאנקט לארד ראטערמער וואס ער געפינט אז דאס איטאליען וועלכע פערמאגט נישט קיין רוי־שטאפען און האט א בעפעלקערונג, וואס האלט אין איין שטייגען נויטיגט זיך אין טער־ריטאריאלע מאנדאטען. די צייטונג פּאלעמיזירט אבער מיט'ן לארד ראטערמער, זאגענדיג דאס אויב ער געפינט איין, אז דער פּאלעסטינער מאנ־דאט איז פאר ענגלאנד א צו שווערע פינאנציעלע לאסט, ווי אזוי וועט איטאליען זיין אימשטאנד זיך אונטערצונעהמען אויסצוהאלטען אזעלכע אויסגאבען.

די „טריבונא" דערמאנט ווייטער די שווערינ־קייטען, וועלכע ענגלאנד האט בײם אויספיהרען דעם פּאלעסטינער מאנדאט, ווייל זי מוז זיך רעכענען מיט'ן קאנטראל פון דער „יודישער אגענץ" און זארגען נישט צו האבען נעגען זיך דאס אמעריקא־נער יודענטום, וועלכעס איז שטארק פערטרעטען אין דער „אגענץ".

דער פארשלאג פון לארד ראטערמער, — ענדיגט די „טריבונא" איהרע אויספיהרונגען, — וועלכער איז איינענטליך בלויז זיין פּערזענליכער און ווערט נישט געטיילט פון קיין שום פּאליטישער פּארטיי אין ענגלאנד, שיינט אפילו טעארעטיש נישט צו זיין אנגענעהמבאר פאר איטאליען, וועלכע ברויכט אמת טעריטאריעס, אבער בלויז אזעלכע, וואס ברענ־גען איינקונפט און אזעלכע געפינען זיך נאר אין אפריקא.

אויב לארד ראטעמער וויל אויסנוצען זיין איינפלוס לטובת איטאליען ענדיגט די „טריבונא" זאל ער דאס בעסער טון אין דער ריכטונג פון אגיטירען פאר אפּגעבען איטאליען איינעם פון די מאנדאט־געביטען אין אפריקא.

2 עפענטליכע געריכטען אין ניו־יארק וועגען דער שטעלונג צו די א"י־געשעהענישען

ניו־יארק, (יט"א) אויף זונטאג דעם 22 סעפּטעמבער זענען צונויפגערופען געווארען צווײ גרויסע עפענטליכע געריכטען וועגען דער שטעלונג צו די ארץ־ישראל־געשעהענישען. דער יודישער „געווערקשאפטען־בונד" ארגאניזירט אנ'עפענטליכען געריכט איבער דער יודישער קאמוניסטישער צייטונג „פרייהייט" בעשולדיגענדיג די צייטונג אין פערראט פון די יודישע אינטערעסען.

דאגעגען די „פרייהייט" ארגאניזירט אנ'עפענט־ליכען געריכט איבער'ן „פראָ־שרייבער־פעראיין" אין צוזאמענהאנג מיט דער רעזאלוציע וועגען אויסשלי־סען פון פעראיין אלע „פרייהייט־מיטארבייטער".

דער נציב־העליון בײ די פערוואונדעטע

ירושלים. 22 (יט"א טעלעגראפיש).

דער נציב העליון סער טשענסעלאר האט בע־זוכט דעם יודישען שפּיטאל, נאכדעם האט ער בעזוכט דעם רעגירונגס־שפּיטאל, וואו ס'געפינען זיך די פערוואונדעטע אראבער.

פּראפ. אשכנזי אוועק פון מלוכה־דינסט

ווארשא, 22 (טעלעפאניש). אין לעצטען נו־מער „מאניטאר פּאלסקי" האט זיך בעוויזען א מעלדונג, אז פּראפ. שמעון אשכנזי, דער אויסער־געוועהנליכער געזאנדטער און בעפולמעכטיגטער מיניסטער, איז איבערגעטראגען געווארען אין „אפּ־רוה צושטאנד".

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, ברענגט „גאזעטא ווארשאווסקא" פאלגענדע אינטערעסאנטע פּרטים: פּראפ. אשכנזי איז געווען פּוילישער רע־לעגאט בײם פעלקער־בונד און איז אפּגערופען גע־ווארען פון זיין אמט דורך דער רעגירונג פון רייך־פּוילישער מעהרהייט, בעת אויסערן־מיניסטער איז געווען מאריאן זייבע, ביז אבער די לעצטע פּארמא־ליטעטען בײם דורכפיהרען די רימיסיע פון פּראפ. אשכנזי זענען ערלעדיגט געווארען איז מינ. זייבא אוועק אין רימיסיע, און זיינע נאכפאלגער, האבען פערגאכלעסיגט די דערמאנטע פארמאליטע־טען, אזוי ארום איז פּראפ. אשכנזי ווייטער פער־בליבען אין מלוכה'שער דינסט. נישט־טוענדיג פּאקטיש גארנישט.

ערשט דעם לעצטען פריהלינג האט מען זיך ארומגעזועהן וועגען דעם, ווייל פּראפ. אשכנזי האט געפאדערט מען זאל איהם אויסצאהלען געהאלט פאר די גאנצע 6 יאהר, וואס האט בעטראפען א סומע פון 80,000 זלאטעס.

די רעגירונג האט דאס געלד נעמונט אויס־צאהלען.

„מאניפעסט" פון דער „יעווסעקציע"

יודישע קינדער זאלען נישט אפּהיטען ראש־השנה און יום־כפור

מאסקווע. (יט"א) די יודישע קאמוניסטישע פּארטיי אויף אוקראינע האט ארויסגעלאזט א „מא־ניפעסט" צו די יודישע קינדער פון דאטען־פערבאנד, זיי זאלען נישט אפּהיטען ראש־השנה און יום־כפור.

„מיר בעפעלען, — ווערט אין „מאניפעסט" געזאגט, — אז אלע קינדער זאלען אין די טעג פון די ימים־נוראים געהען אין שול אריין, זיך לערנען און ארבייטען ווי אין אלע וואכעדיגע טעג.

— אלע קינדער מוזען אגיטירען צווישען זייערע עלטערן, זיי זאלען ארבייטען אין יענע טעג אויף די פאבריקען, ווערקשטאטען און אויפ'ן פעלד.

— אלע קינדער מוזען אגיטירען, מען זאל זיי נישט שיקען אין קיין חדר צו קיין מלמד.

— אלע קינדער מוזען אננעהמען מיטלען, אז אי זייער שטאט, שטעטעל און דארף זאל נישט זיין קיין איין מלמד, חדר אדער ישיבה.

— קיין איין קינד טאר נישט פאסטען אום יום־כפור, און דארף אויך זעהן, אז זיינע עלטערן זאלען נישט פאסטען און נישט שלאגען קיין כפרות.

דער „מאניפעסט" ענטהאלט נאך אכט אנ־דערע פונקטען, וואס פאדערען פון די קינדער אקטיוו זיך צו בעטייליגען אין דעם קאמף געגען רעליגיע און נישט פאלגען זייערע עלטערן, אויב יענע זענען רעליגיעז.

19 יודען

האט ערמארדעט איין אראבער

ירושלים. 22 (יט"א טעלעגראפיש).

געגען אנ'אראבישען שאפער איז פערפיהרט געווארען א פּראצעס פאר דערמארדען 19 יודען. דער ארעסטירטער לייקענט נישט זיין שולד.

לייבאר־דעפּוטאטען איז א"י

קאאירא, 22 (יט"א טעלעגראפיש).

פון דא זענען אפּגעפאהרען קין א"י 2 דע־פּוטאטען פון דער לייבאר־פּארטיי סמיט און היים. נאך דער אויספארשונג, וועלכע זיי וועלען אדורכ־פיהרען וועלען זיי אפּגעבען א בעריכט וועגען דער לאגע אין ארץ־ישראל.

דאס הילפס־ווערק פון די עסט־רייכישע יודען

פאר די נעליטענע אין ארץ־ישראל

וויען. (יט"א) א חוץ דער גרויסער בשותּ־פות'דיגער זאמעלאקציע פון דער וויענער קהלה צוזאמען מיט אלע ציוניסטישע און יודישע אינסטי־טוציעס פאר'ן הילפס־ווערק פון די נעליטענע אין ארץ־ישראל האט די „נייע פרייע פּרעסע" אויפ־גענומען א ברייטערע הילפס־אקציע־פּראפּאגאנדע דורך אויפרופען און דורך איינענע רשימות פון די נדבות פון איהרע לעזער. ביז איצט האט די „נייע פרייע פּרעסע" שוין געזאמעלט העכער 10,000 שי־לינג. בערך די זעלבע סומע האט אויך געזאמעלט די אדמיניסטראציע פון ראבערט שטריקער'ס בלאט. מען רעכענט, אז דאס עסטרייכישע יודענטום וועט זיך בס"ה בעשטייערען מיט בערך 100,000 שילינג.

א גלגול פון „סוואי דא סוועגא"

וויענער האקענקרייצלער גראטולירען די אראבער אין ארץ־ישראל

וויען. (יט"א) אויף פיל פּלעצער אין שטאט זענען אויפגעקלעבט געווארען האקענקרייצלערישע פּלאקאטען, אין וועלכע די אראבער פון ארץ־ישראל ווערען געריהמט און גראטולירט „פאר די העלדישע מעשים געגען יודישער חוצפּה". די פּלאקאטען גיבען גלייכצייטיג אנ'אנצוהערעניש, אז די קריסט־ליכע בעפעלקערונג אין עסטרייך דארף זיך לערנען בײ די אראבער אפּרעכענען זיך אויף עהנליכע אר־פנים מיט דער יודישער בעפעלקערונג אין לאנד.

מארגען זענען געשלאסען

די ביוראס פון „טאז", „דזשאינט", יתומים־פערבאנד

צוליב דער לויה פון לואי מארשאל

ווארשא. 22 (יט"א טעלעפאניש).

דער פערבאנד פון יודישע קאאפּעראטיוון, דער יודישער יתומים־פערבאנד, „דזשאינט" און „טאז" האבען בעשלאסען מארגען, דינסטאג, פון 10 א זייגער אינדערפריה צו שליסען זייערע ביוראס צוליב דער לויה פון לואי מארשאל, וועלכע וועט צו יענער צייט פארקומען אין ניו־יארק. אזוי ווי די אויסגערעכענטע געזעלשאפטען קענען שוין ווער־נען זייער בעשלוס נישט מיטטיילען זייערע אפּטייר־לונגען אויף דער פּראווינץ, טוען זיי עס אויפ'ן דאר־זיגען וועג דורך דער פּרעסע בײ דער פערמיטלונג פון דער „יט"א".

פאנד פון א האלב מיליאן דאלאר

אויפ'ן נאמען פון לואי מארשאל

ניו־יארק, 22 (יט"א) דער בעקאנטער יו־דישער פילאנטראפּ און מיליאנער יוליוס ראזענ־וואלד האט געשאנקען א האלבען מיליאן דאלאר אויף צו גרינדען בײם יודיש־טעאלאגישען סעמינאר א פאנד אויפ'ן נאמען פון זיין פערשטארבענעם פריינד לואי מארשאל.

ערקלערונג פון י. ט. א.

דאס צענטראל־ביורא פון דער יודישער טעלע־גראפען־אגענטור אין לאנדאן שטעלט פעסט, אז נישט אין דער יט"א־צענטראלע און נישט אין וועלכע עס איז פון די יט"א־ביוראען איז קיינמאל נישט געווען בעשעפטיגט א מיטארבייטער מיט'ן נאמען יעקב העלער (אדער בעלער) און אז א פערזאן מיט דעם נאמען איז קיינמאל נישט בעפול־מעכטיגט געווארען צו שרייבען אדער פערשפּרייטען ארטיקלען פאר אדער אין נאמען פון דער יודי־שער טעלעגראפען־אגענטור.

(די רעדאקציעס ווערען געבעטען אפּצודרוקען די דאזיגע נאטיץ. — יט"א).

שיכור'ע רעקרוטען

פאגראמירען יודען

מאסקווע, 22 (ספּ. טעל.) א גרופּע שיכור'ע רעקרוטען אין דער שטאט דאכיר נעבען באקו האבען איינגעארדענט א פּאגראם אויף יו־דען. די רעקרוטען האבען פולשטענדיג דעמאלירט 8 געוועלבער און שטארק צושלאגען 11 יודען.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 23 סעפּטעמבער 1929

וואַלדעמאַראַס
דער קליינער דיקטאַטאָר

דער קריזיס, וואָס האָט אויסגעבראָכן אין ליטע איז פאַר דער אויסערליכער וועלט געקימען גאַנץ אונערוואַרטעט.

פון די אַלע איינצעלנע ידיעות, וואָס קומען אָן צו אונז פון ליטע איז איינס קלאָר, אַז די דיקטאַטור פון וואַלדעמאַראַס׳ן איז שוין מעהר נישטאָ, און ווער ווייסט צי די פּאָליטישע קאַריערע פון דעם קליינעם מוסאָליני איז שוין פערענדיגט אויף שטענדיג.

וואַלדעמאַראַס שטאַמט פון פּלאָצק. אין די יונגע יאָהרען איז ער געווען אַ פּאַסטוך. ער איז פערשוואונדען פון דערהיים און זיך בעוויזען אין פּעטערבורג אַלס אַ געהילף פון׳ם וועכטער אין דער דאָרטיגער וויסענשאַפטס-אַקאַדעמיע. צופעליג האָבען איהם בעמערקט 2 פּוילישע פּראָפעסאָרען, זיך מיט איהם פעראינטערעסירט און געשאַפען איהם אַ מעגליכקייט צו שטודירען. ווען ער איז אַלט געווען 22 יאָהר, האָט ער אָפּגעגעבען דעם מאַטורא עקזאַמען און איז אַנגעקומען אויפ׳ן פילאָזאָפישען פאַקולטעט, וואו ער איז שפּעטער געוואָרען פּראָפעסאָר.

זיין פּאָליטישע קאַריערע איז געגאַנגען נאָך שנעלער, ווי די וויסענשאַפט-אַרבייט.

בעת׳ן קריג קומט ער אָן אויף אַ פּאָסטען אין דער דייטשער „נאַכריכטענשטעלע" (דעפּענסיווע). פון דאָרט ווערט ער אין 1918 יאָהר, בעת די בריסקער שלום-אונטערהאַנדלונגען בעשטימט אַלס אַן׳איבערזעצער אין דער דייטשער שלום-דעלעגאַציע.

אין בריסק אָבער טרעפט ער זיך צוזאַמען מיט די אוקראַינישע סאָציאַל-רעוואָלוציאָנערען און קומט אָן פון דאָרט קיין בערלין שוין אַלס מיטגליד פון דער „אוקראַינישער געזאַנדשאַפט". דאָרט ביי עפּעס אַ געלעגענהייט טרעט ער אויף אַלס עלטסטער מיטגליד פון דער אוקראַינישער געזאַנדשאַפט מיט אַ זעהר וואַרימע רעדע לטובת ליטע און פון דאַן אָן ווערט ער אַ הייסער אַנהענגער פון אַ זעלבסטשטענדיגער ליטווישער מלוכה ביז ער ווערט אַ פיהרער פון דער ליטווישער דעלעגאַציע. ביסלעכוויז שלאָגט ער זיך אַרויס אויף דער אויבערפלאַך אין דער קליינינקער זעלבסטשטענדיגער מלוכה׳לע. פון די אַמאָליגע פערבינדונגען פערבלייבט ביי איהם דער הייסער גלויבען אין דייטשלאַנד און ווען ער קומט צו דער מאַכט, שליסט ער מיט דייטשלאַנד אַ רייה אָפּמאַכען, וואָס פערוואַנדלען ליטע אין אַ פאַקטישער דייטשער קאָלאָניע.

אין דער אינערליכער פּאָליטיק האָט זיך וואַלדעמאַראַס פערקוקט אויף מוסאָליני און בעהערשט דאָס לאַנד מיט טעראָר און גוואַלט, אונטערדריקט „אויפשטאַנדען" און „פערשווערונגען", וועלכע ס׳האָט אינסצעניזירט די געהיים-פּאָליציי און מ׳האָט דערשאָסען הונדערטער אומשולדיגע און פערשיקט אין די קאָנצענטראַציאָנס לאַגערען טויזענדער.

אין דער אויסערן-פּאָליטיק איז וואַלדעמאַראַס געווען אַ פערביסענער שונא פון פּוילען. יאָהרען לאַנג האָט געדויערט דער אָפיציעלער „קריגס-צושטאַנד" מיט פּוילען, וועלכער איז ליקווידירט געוואָרען ערשט אין גענף, ווען וואַלדעמאַראַס האָט זיך דאָרט צוזאַמענגעטראָפען מיט מאַרשאַל פּילסודסקי. אָבער אויך נאָכדעם איז קיין שלום צווישען פּוילען און ליטע נישט איינגעשטעלט געוואָרען. ביז איצט איז נאָך נישטאָ קיין דירעקטע קאָמוניקאַציע, ס׳זענען נישט איינגעשטעלט געוואָרען קיין דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען, נישטאָ קיין האַנדעלס-אָפּמאַך א. א. וו. און דאָס אַלץ טראָץ די פיל קאָנפערענצען און פיל פּרובען קומען צו אַ אויסגלייך.

אין דער אינערליכער פּאָליטיק, ווי מיר האָבען שוין דערמאָנט, האָט זיך וואַלדעמאַראַס געפיהרט ווי זיינע אַמאָליגע לעהרער די דייטשע יונקערס. ער האָט אויך ליקווידירט די נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיע פון די מינדערהייטען, וואָס האָט עקזיסטירט אין ליטע אין די ערשטע יאָהרען פון איהר ענטשטעהען. אַזוי אַרום האָט ער אויפגעשטעלט געגען זיך ביסלעכוויז די גאַנצע בעפעלקערונג און די לעצטע אַוואַנטורע מיט פּלעטש-קייטיסען האָט שוין איבערפולט די מאָס. די אָפּאָזיציע אין זיין אייגענעם מיניסטאָרען-קאַבינעט איז אויסגעוואַקסען און פּרעזידענט סמעטאָנאַ האָט איהם פאָרגעשלאָגען צו מאַכען אַ רעקאָנסטרוקציע פון קאַבינעט. לכתחילה האָט וואַלדעמאַראַס געזאָלט בעקומען די טעקע פון אינערן-מיניסטער און פּרעזידענט סמעטאָנאַ זאָל שוין האָבען אונטערגעשריבען אַזאַ נאָמינאַציע, אָבער דאָס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע אונצופרידענהייט אין קאָוונאָ און ס׳איז דאַן פונאַנדערגעלאָזט געוואָרען דער גאַנצער קאַבינעט.

דעם נייעם קאַבינעט זאָל איצט שאַפען דער ביז-איצטיגער פינאַנץ מיניסטער טוביאַליס, אַ שוואָגער פון פּרעז. סמעטאָנאַ. זייערע פרויען זענען שוועסטערן. אַ דריטע שוועסטער איז די פרוי פון ד"ר מאַלינאָווסקי, דירעקטאָר פון דרוזגעניקער קור-באַד. טוביאַליס איז אַן׳אַנהענגער פון אַ דערנעהנטערונג מיט פּוילען און איז אַלעמאָל געווען אַ געגנער פון וואַלדעמאַראַס׳עס פּאָליטיק בנוגע פּוילען. ס׳קען דעריבער געמאָלט זיין, אַז מיט וואַלדעמאַראַס׳עס אַוועקגעהן זאָלען זיך ענדליך איינשטעלען צווישען די צוויי שכנישע מלוכות נאָרמאַלע בעציהונגען.

פ. ב.

די בלוטיגע טעג אין ארץ-ישראל
אויספיהרליכער בעריכט וועגען די געשעהענישען

(ספּ. פאַר׳ן „נייעם פאָלקסבלאַט" דורך קפּא"י)

שוין איצט, נאָך ווען מיר בעגראָבען אונזערע טויטע און פערפייניקטע פון די לעצטע צרות שרפה־טעג, שוין איצט ווען מיר שטיקען די טרעהרען און זיך כדי שונאים זאָלען זיך נישט פרייען, שטראַלט פאַר אונז אויף מיט דער פולער הערליכער ליכטיגקייט די יודישע פערטיידיגונג. נישט קיין צעהנדליגער נאָר ממש הונדערטער יודישע בחורים, מענשען פון אַרבייט און פון פרידליכען לעבען האָבען אין די סכנה־טעג אַרויסגעוויזען אַזוי פיל גבורה און הערליכע העלדישקייט און מיט זייער בלוט פערטיידיגט יודישע האָב און גוטס, יודישען כבוד און יודישען לעבען.

נישט געווען כמעט קיין פונקט פון דער נייער ארץ־ישראל וועלכער איז נישט העלדיש פערטיידיגט געוואָרען און ווען נישט די ענגלישע אַדמיניסטראַציע אין לאַנד, וואָלטען די פונקטען נישט פערלאָזען געוואָרען. נישט ווי געשלאָגענע, נאָר ווי זיגער זענען די פערטיידיגער געזעגען געצוואונגען לויט׳ן בעפעהל פון ענגלישען מיליטער צו פערלאָזען וויירע אַרבייטס פונקטען.

לאָזט זיך פילייכט פערשטעהן פאַרוואָס אייגענטליך דאָס מיליטער האָט אַזוי לייכט פערלאָזען חולדה, קסטיניה א. א. וו. וואָס זאָגט דען חולדה פאַר׳ן ענגלישען קאָלאָנאַט? ער האָט ווירקליך נישט פערשטאַנען פאַרוואָס רייסען זיך די יודישע בחורים אין פייער כדי צו ראַטעווען דעם הינער־שטייג אָדער דעם שייער פון חולדה. זיי האָבען בעוואונדערט די יודישע גבורה אין עטרות וואו אַ הייפעל יודישע בחורים האָבען אַ נאַכט לאַנג אָפּגעהאַלטען אַ שווערען אָנגריף פון הונדערטער אַראַבער. די יודישע יוגענט האָט אָבער געוואוסט וואָס זי פערטיידיגט אין חולדה: נאָצאָנאַלען באַדען, דעם „יער־הרצל", און אָט דער בעוואוסטזיין האָט די יודישע פערטיידיגער געמוטיגט אין זייער שווערען קאַמף.

און אָט ווי עס איז פערטיידיגט געוואָרען חולדה, עטרות און קסטיניה.

חולדה

אויפ׳ן וועג צו ירושלים, אויף דער הויך פון אַ באַרג אַרומגערינגעלט מיט גרינע בוימער פון „יער־הרצל" ליגט די קבוצה חולדה. אַרום און אַרום אַראַבישע דערפער. ביז פרייטאָג דעם 23־טען אויגוסט האָט מען אין קבוצה גאָרנישט געוואוסט פון דער העצע וואָס ווערט געפיהרט צווישען די אַראַבער. גאַנץ אומגעריכט איז אָבער די קבוצה איבערגעראַשט געוואָרען דורך אַ בעזוך פון צוויי אַראַבישע פּאָליציסטען וועלכע האָבען ערקלערט, אַז זיי זענען געשיקט געוואָרען אהער איינצוהיטען די קבוצה. אַזוי, אַראַבישע פּאָליציסטען וועלען איינהיטען די קבוצה! די קבוצה האָט זיך גלייך געווענדעט נאָך הילף אין תל־אביב, פון וואַנען עס איז אַרויסגעשיקט געוואָרען אַ גרופּע בחורים מ׳ט אפרים ציזיק בראש אלס אנפיהרער פון דער פערטיידיגונג פון חולדה.

דער יונגער ציזיק! די פאַמיליע ציזיק איז כמעט אַ לעגענדע אין לאַנד, ווער ווייס דאָס נישט פון שרה ציזיק, די העלדישע קעמפערין אין תל־חי וואו זי האָט איהר טויט געפונען צוזאַמען מיט טרומפּעלדאָר׳ן? אפרים ציזיק, נאָך אַ יונגער בחור, אָבער מ׳ט אַ שטאַרקען ווילען און מיט אַ היילינגען פייער אין האַרצען האָט געאַרבייט אין גליל, לעצטענס געווען אין נהרים ביי דער רוטענבערג אַרבייט און איצט ווען ס׳זענען אויסגעבראָכען די אומרוהען איז ער געשיקט געוואָרען אָנצופיהרען די פערטיידיגונג פון חולדה.

קיין בעסערען „קאָמענדאַנט" האָט מען נישט געדאַרפט האָבען. שבת אָוענד איז געקומען אַ אַנטרונענער פון כפר אוריה אין קבוצה און דערצעהלט, אַז כפר־אוריה איז פערברענט און אַז די יודען ליגען פערשטעקט ביים שיך אין הויז. די נעקומענע אַראַבישע פּאָליציסטען האָבען בעשטעטיגט די רייד פון אַנטרונענעם און אַ חבר פון חולדה איז געשיקט געוואָרען דורכצורייסען זיך ביז רחובות, נעמען אויטאָ־אָבילען און איבערפיהרען די קאָלאָניסטען פון כפר־אוריה אין רחובות. די שליחות איז פינקטליך אויסגעפיהרט געוואָרען און חולדה האָט זיך אָנגעהויבען גרייטען צו פערטיידיגונג. עס זענען געגראָבען געוואָרען טראַנשייען, און דאָס אַלץ האָט געמוזט געמאַכט ווערען אין דער שטיל, אַז די אַראַבישע פּאָליציי זאָל דערפון נישט וויסען. די וועגען אַרום חולדה זענען שוין געווען פערכאַפּט פון אַראַבישע רויבער, דאָך איז פון תל־אביב און רחובות אַרויס אַ גרופּע בחורים דורכצורייסען זיך קיין חולדה. אין אַראַבישען דאָרף ענר איז דאַן פאָרגעקומען אַ צוזאַמענקום פון די אַראַבער וואו מען האָט בעהאַנדעלט די פראַגע פון אַנפאַל אויף חולדה. דער דאָרף ענר אַליין איז געווען קעגען אַנפאַל אויף חולדה, ווייל ער לעבט פריינדליך מיט די יודישע קאָלאָניעס אַרום, און איין אַראַבער פון דאָרף האָט געראַטען די גרופּע, זיי זאָלען נישט פאָהרען דורכ׳ן דאָרף ווייל זיי וועלען בעפאַלען ווערען. קיין אַנדער וועג צו קומען אין חולדה איז נישט געווען און מען האָט זיך אָנגעהויבען דורכצורייסען דעם דאָרף.

אומזיסט האָבען זיך די אַראַבער א לאָז געטאָן צום אויטאָמאָביל, שטיינער און קוילען זענען געפלויגען פון אַלע זייטען. איין אַראַבער איז אפילו אַרויפגעשפּרונגען אויפ׳ן אויטאָמאָביל, ער איז אָבער אַראָפּגעשליידערט געוואָרען און מען האָט זיך דורכגעריסען. אין דאָרף סאַראַר האָבען די אַראַבער פערלייגט דעם וועג מיט שטיינער און שטרוי־זעק, אָבער דער פלינקער יודישער שאָפער האָט דורכגעריסען דעם וועג און מיט 30 מינוט פאַרנאַכט איז די גרופּע אַנגעקומען בשלום אין חולדה. גלייכצייטיג איז אויך אָנגעקומען אַ צווייטע גרופּע פון 10 מאַן (אויך פון תל־אביב) מיט׳ן באַהן.

אין דער נאַכט האָט דער וועכטער בעמערקט צוויי אַראַבער גנב׳ענען זיך צום שייער. ער האָט געעפענט אַ פייער און מעהר קיין צוזאַמענשטויסען זענען די נאַכט נישט פאָרגעקומען.

(המשך מאָרגען).

דער אויפרוף פון גענעראַל-דירעקטאָר
פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד מ. מ. אוסישקין

לאָנדאָן. (יט"א) דער גענעראַל־דירעקטאָר פון קרן־קימת לישראל ה׳ מ. מ. אוסישקין האָט אַרויסגעגעבען פאָלגענדען אויפרוף:

„צו אונזערע ברידער און פריינד פון דער גאַנצער וועלט! בעת די שווערע געשעהענישען אין א"י האָבען מיר פערלוירען מענשען און פערמעגען — אָבער די אַרבייט אין לאַנד בלייבט בעשטעהען. די תשובה פון גאַנצען פאָלק, אָהן אונטערשיד, מוז זיין: דער אויפבוי ווערט פאָרטגעזעצט. מיר האָבען מיט דעם אויפבוי־ווערק פערבונדען נישט בלויז די צוקונפט פון אונזער פאָלק, נאָר אויך זיין עהרע. קיין שום געגנערשאַפט און קיין שום מיינונגען־קאַמף, פון וועלכער זייט זיי זאָלען נישט קומען, זענען נישט ביכולת אָפּצוהאַלטען דעם היסטאָרישען פּראָצעס, דער נביאות־געזאָגטער צוריקקעהר פון די זיהן אין זייער לאַנד".

בעת אין דער מלחמה־צייט האָט דער מיליטער־אַנפיהרער פון די טערקען דזשעמאַל פּאַשאַ געוואָלט צושטערען אונזער אויפבוי, איז אונזער ענטפער געווען די אויסווירקונג פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע. אונזער ענטפער אויף די קרבנות פון ערשטען אַנפאַל אין חודש אדר 1920 אין גליל העליון, ווען עס איז געפאַלען טרומפּעלדאָר און זיינע פריינד, איז געווען די חלוצים־בעוועגונג פון אונזער יוגענד. דער ענטפער אויף די קרבנות אין ירושלים פּסח־צייט 1920 איז געווען די ראַטיפיצירונג פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע אין סאַן־רעמאָ.

נאָך דעם גרויסען אַנפאַל אויף תל־אביב און די יודישע קאָלאָניעס אין יהודה, וואָס האָט מיטגעצויגען פיל קרבנות אין חודש מאי 1921 איז אונזער ענטפער געווען די ערוועבונג און קאָלאָניזירונג פון עמק — אונזער מאַטעריעלע און גייסטיגע פעסטונג און די אויסברייטערונג פון תל־אביב. נאָך דעם אַנפאַל אין ירושלים אין נאָוועמבער 1921, זענען אַלס ענטפער געבויט געוואָרען נייע ישובים הינטער ירושלים. אויף דעם גרויסען עקאָנאָמישען קריזיס פון די פאַריגע יאָהרען האָבען מיר געענטפערט מיט ערווערבען און בעזעצען דעם עמק השרון, עכו, און חיפה־איינגעגנט. אונזער ענטפער אויף דער לעצטער שווערינקייט אין אונזער קאָלאָניזאַציע וועט ווידעראַמאָל זיין: אַרבייט און אויפבוי מיט פערדרייפאַכטער אנשטרענגונג, מיט דער גרעסטער שנעלקייט אין ברייטסטען מאַסשטאַב. נייע ערד, נייע מענשען, מענשען און באָדען — דאָס איז די פאָדערונג פון פאָלק און פון לאַנד!

און נאָך איין זאַך קענען מיר לערנען פון די דאָזיגע געשעהענישען: אין אַלע ערטער, וואו מיר האָבען פעסט געהאַט די ערד אונטער אונזערע פיס, וואו דאָס לאַנד איז ענג בעזעצט געוואָרען, איז דער ישוב געבליבען אומבעשעדיגט. דער עמק האָט כמעט גאָרנישט געליטען. די ערשטע אָנגריפען זענען גלייך אָפּגעשטויסען געוואָרען. די זעלבע לאַגע איז אויך געווען אין תל־אביב מיט זיין 100־פּראָצענטיגער יודישער בעפעלקערונג. אין ירושלים און חיפה האָבען די צוזאַמענשטויסען געטראָגען שוין אַן ערנסטען כאַראַקטער, ווייל די בעפעלקערונג איז דאָרט אַ געמישטע. דער אמת׳ער אומגליק איז געשעהען אין חברון און צפת, אין ערטער, וואו יודען בילדען אַ קליינע מינדערהייט און וואו עס איז נישטאָ קיין יונגע און פרישע קרעפטען. אויך די לאַנדווירטשאַפטליכע ישובים, וואָס האָבען שטאַרק געליטען ווי קסטיניא, חולדה א. אנד. זענען קליין און איזאָלירט.

אונזער אויפגאַבע איז איצט דעריבער צו ערוואַרבען ווי ווייט מעגליך קאָמפּאַקטע שטחים און בויען גרעסערע קאָלאָניעס. דער קרן־קימת וועט אין איצטיגען מאָמענט גלייך, ווי אַלעמאָל, ערפילען זיין ראָל פון פּיאָניער פון אויפבוי און פאָרטזעצונג פון דער נאָרמאַלער אַרבייט. דער חודש תשרי, דער וויכטיגסטער מאָנאַט פאַר אונזער אַרבייט, דערנעהנטערט זיך. איך פאָדער דעריבער פון אייך אַלע אין נאָמען פון כבוד פון אונזער פאָלק אַן ענטפער:

עס טאָר נישט בלייבען קיין איין יודיש הויז אויף דער גאַנצער וועלט, וואָס זאָל זיך מאַקסימאַל נישט בעשטייערען פאַר׳ן איינקויף פון נייעם באָדען אין אונזער לאַנד פאַר דער נייער קאָלאָניזאַציע. יעדער ציוניסט, אַלט צי יונג, מאַן אָדער פרוי מוז אין משך פון דעם חודש אָפּפערען אַ טייל פון זיין צייט, כדי צו שאַפען די נויטיגע סומען. און זאָל ער נישט נאָר זאַמלען געלד נאָר אויך אויפקלערען אומעטום, וואָס איז געשעהען אין ארץ־ישראל און וואָס פאַר אַן אויפגאַבען וואַרטען אויף אונז אין דער צוקונפט.

אונזער פאָלק שטעהט איצט אויף דעם שייד־וועג: וועט דאָס פאָלק אַרויסווייזען דעם נויטיגען אינערליכען כוח וועט זיך ווידער בעשטעטיגען דער אַלטער שפּרוך: מעז יצא מתוק, דאַן וועט אונזער פאָלק ווייטער געהען אין שלום און ווי אונזערע אַמאָליגע פערפאָלגער, וועלען אויך די איצטיגע אויסרופען:

מה טובו אוהליך יעקב, משכנותיך ישראל! ווען ישראל וועט האָבען ערפאָלג, וועט ער זיין שעהן פאַר׳ן לאַנד און דאָס לאַנד וועט זיין שעהן פאַר איהם.

איך רוף אויף צו דער אַרבייט! אַ גוט יאָהר און פּרוכטבאַרע אַרבייט!

Dr. H. WOLKOWSKI
צוריקגעקעהרט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
פּרעכשטונגען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לאַטשניצע, נאַרושער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

23
מאנטאג
יח
אלול תרפ"ט

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.06
זון-אונטערגאנג 5.56

וואוינונג-עקסמיסיעס זאלען אפגעשטעלט ווערען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך זאלען די היגע קאמארניקעס אין די נאהענטסטע טעג דערהאלטען א פעראָרדנונג פון יוסטיץ-מיניסטעריום, אז אין די ווינטער-חדשים אנהויבענדיג פון אקטאבער, זאלען אויפגעהאלטען ווערען די עקסמיסיעס.

שטיצע פאר גייסטיגע ארבייטסלאזע

(–) דאס ארבייטס מיניסטעריום האט בעשטימט פון די מלוכה'שע פאנדען פאר די גייסטיגע ארבייטסלאזע אין לאדז, פעטריקאוו און קאליש – 7.200 זל. אויפ'ן חודש סעפטעמבער. די דאזיגע אונטערשטיצונגען וועלען אויסגעצאהלט ווערען אין די מלוכה'שע אמטען פאר ארבייטסלאזע (פ.או.פ.פ.) הייגטיגען דינסטאג ד. 24. ה. ח. אין לאדז וועלען די אויסצאהלונגען פארקומען אויף קילינסקי 52, 2 א זייגער בייטאג. רעקלאמאציעס וועלען אנגענומען ווערען מינדליך אין קרייז-ביורא פון ארבייטסלאזען-פאנד (נאווראט 36) שבת, ד. 28. ה. ח. פון 9–12. די אויסצאהלונגען פאר די, וואס וועלען ברייגגען רעקלאמאציעס וועט פארקומען מאנטאג, ד. 30 ד. ח.

לאמיר געדענקען

וועגען די נויטווענדיגקייטען

– פון – אונזערע **פייערלעשער**

שטערבליך פערוואונדעט זעלנער אין א געשלעג

(2) אויף זשנאווסקא 3 איז ענטשטאנען א געשלעגן צווישען דעם זעלנער אפיץ און זיינע קאלעגען מארושעיעווסקי'ן, דראט, און מאלטשעווסקי'ן. אפיץ איז געווארען עטליכע מאל פערוואונדעט מיט א מעסער און איז געבליבען ליגען אין א קאלוזשע בבלוט.

א פאליציאנט, וואס איז צופעליג פערבייגעגאנגען, האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט אין א גוססדיגען צושטאנד אפיץ'ן אפגעפיהרט אין מיליטערישען שפיטאל אויף פושענדזאלניאנא. די שלעגערס זענען שפעטער געכאפט געווארען, און מ'האט זיי ארעסטירט.

ביז ניי-יאהר דארפען ערלעדיגט ווערען אלע רעקורסען

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט פונאנדערגעשיקט א צירקולאר צו די פינאנץ קאמערען, אז די רעקורס-קאמיסיעס זאלען ביז ניי-יאהר 1930 בעטראכטען און ערלעדיגען אלע פערלעגענע רעקורסען אויפ'ן אומזאץ שטייער און הכנסה-שטייער פאר די יאהרען 1927 און 1928.

1.000-יאהריגער יובל פון טושין

אין טושין ווערען געמאכט פארבערייטונגען צו פייערען דעם 1.000 יאהריגען יובילייי פון דער שטאט. צו דער פייערונג ווערען ערווארט פיל געסט און ס'וועט פערבעטען ווערען דער מלוכה-פרעזידענט און פארשטעהער פון דער רעגירונג.

די פייערונגען וועלען פארקומען אין אקטאבער. ביז דאן זאל אויסגעענדיגט ווערען דער נייער שטעטישער בנין פאר א שולע, א וואוינהויז פאר לעהרער א. צנד.

דארפס-שרפה

(ו) אין וואליא-קרישטאפארסקא האבען קינדער זיך געשפילט מיט פייער. ס'האט זיך אנגעצונדען א שייער און א שטאל, וועלכע האבען אפגעברענט ביז אויף קויהל.

דער שאדען בעטרעפט פופצעהן טויזענד זל.

יודישע זעלנער דאנקען דער שעראדזער קהלה

צו אונז איז אין רעדאקציע איז געקומען א דעלעגאציע פון יודישע זעלנער פון 28. שיסער-פולק און געבעטען צו פערעפענטליכען אין זייער נאמען א דאנק דער יודישער קהלה-פערוואלטונג אין שעראדז.

אויף די זומער-מאנעווערס, הינטער שעראדז זענען געווען אנ'ערך 120 יודישע זעלנער פון דער 4-טער דיוויזיע, די יודישע זעלנער פלעגען אויף שבת נישט בעפרייט ווערען און ווען עס פלעגט אויף שבת נישט בעפרייט ווערען און ווען עס פלעגט אפילו יא בעפרייט ווערען א זעלנער, האט ער זיך נישט געהאט וואוהין צו ווענדען און וואו דעם טאג צו פערברענגען. די זעלנער האבען זיך דאן געווענדעט צו דער פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין שעראדז.

פרעזעס משה פערקאל און די דאזערעס: חיים יוסף יעהרליך, איטשע מאיר ווישינסקי און חיים שלמה פריידעל, האבען זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירט, זיי האבען זיך געווענדעט צו דער מיליטער-לייטונג און אויסגעפועלט, אז די יודישע זעלנער האט מען אפגעלאזט יעדען פרייטאג-צו-נאכטס און שבת צום דאווענען. א חוץ דעם האט די קהלה געזארגט וועגען עסען פאר די זעלנער, און אז זיי זאלען האבען וואו דעם שבת-טאג צו פערברענגען. ס'וואלט נאר נישט געווען קיין עולה, אז די לאדזער קהלה זאל נאכטון דעם ביישפיל פון „קליינשטעטלדיגען" שעראדז.

א נאוואַוער בעלעכער געוואָרען בעשווינדעלט

אַנ'אפעריסט האָט איהם צוגעזאָגט א פעקעל פון אמעריקא

אויף שענקעוויטשא 9 וואוינט א יודישער בעל-עגלה ... כער לייזער פרידמאן. פרייטאג איז צו איהם אריינגעקומען עפיס א יודישער יונגערמאן און איהם דערצעהלט, אז פאר איהם איז אנגעקומען פון זיין פעטער איז אמעריקא פופציג דאלאר און א פעקעל זאכען. ער האט אויך דערצעהלט, אז לייזערס פאטער, אויך א בעלעכער, וואס וואוינט אויף ווידזעווסקא גאס, האט בעקומען פון אמעריקא הונדערט דאלאר. ער האט נאר קיינעם נישט געהייסען וועגען דעם זאגען, אויף אויסצולייזען דאס פעקעל דארף מען האבען אנ'ערך דרייסיג זל. אזוי האט געזאגט דער אומבעקאנטער יונגערמאן. פרידמאן האט קיין געלד נישט געהאט. אבער אז ס'שטעהט פאר צו בעקומען א פעקעל זאכען און פופציג דאלאר מזומן — איז דאך נישט שייך...

איז פרידמאנס פרוי ארומגעלאפען איבער די שכנים און זיך ביי זיי צוזאמענגעבארגט 26 זל.

דער מאן האט גענומען דאס געלד און צוזאמען מיט'ן יונגענמאן זענען זיי אוועק „אפצונעהמען" דאס פעקעל און די דאלארען. אויפ'ן וועג האט זיך דער יונגערמאן „דערמאהנט" אז דאס צעטעל פון פאסט האט ער איבערגעלאזט אויפ'ן בעט ביי פרידמאנען. איז פרידמאן אוועקגעלאפען נאכ'ן צעטעל, ווען ער איז אבער געקומען אהיים האט ער דארט קיין שום צעטעל נישט געפונען. ווען ער איז אוועקגעלאפען אויף פאסט, האט ער דארט אויך נישט געטראפען דעם יונגענמאן, מיט דער „בשורה" וועגען א פעקעל זאכען מיט פופציג דאלאר. און דאן האט ער זיך ערשט אנגעשטויסען אז די מעשה מיט'ן פאטער, וואס זאל האבען דערהאלטען הונדערט דאלאר איז אויך א ליגען. ערשט האט ער פערשטאנען אז ער איז געפאלען א קרבן פון אנ'אפעריסט, וואס האט ביי איהם אויסגענארט 27 זל.

צו די שלשים נאך די געפאלענע אין ארץ-ישראל

אין „אהל יעקב"

שבת פריה, ביים דאווענען, איז אין דער שוהל „אהל-יעקב" אפגעריכט געווארען א הזכרה פאר די געליטענע בעת די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל. די שוהל איז געווען איבערפולט. נאכ'ן לייענען, האט דער כאר געזונגען דאס קאפיטעל תהלים „ד' באו גויים בנחלתך" פון אלע זייטען, בעזונדערס פון דער פרויען-אפטיילונג, הערט זיך א דערשטיקט געוויין. ה' דראצינסקי מאכט א „אל מלא רחמים" די געפאלענע קדושים און עס האלט א לענגערע דרשה מעבינא דיומא

דער מטיף ה' א. ליובאשעצקי.

טרויער-פערזאמלונג אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

הייגט, מאנטאג אווענד, ארדענס איין די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין אייגענעם לאקאל א טרויער-פערזאמלונג געווידמעט די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל. עס בעטייליגען זיך אין דער פערזאמלונג דעפ. ד"ר ראזענבלאט און ה' מ. לימאן.

ער האט געוואלט קריכען, ווי א פליג

און דער סוף איז, אז ער וויינט, ווי א בין...

(2) נעכטען ארום פינף אין אווענד האט זיך אויפ'ן גרינעם מארק צונויפגעקליבען אנ'עולם כדי א פאר טויזענד מאן, וועלכער איז געקומען צו בעוואונדערען דעם „מענטש-פליג" פעליקס נאווארעוויטש פון קראקא. נאווארעוויטש איז געקומען צופאהרען אויף א טאקסובקע, ער איז ארומגעגאנגען צווישען דעם עולם און געזאמעלט צו זלאטי פון א פערשוין, ווען ער האט צונויפגעזאמעלט 1500 זל. האט ער אנגעהויבען בעווייזען זיינע קונצען. ער האט זיך ארויפגעדראפעט אויפ'ן ערשטען שטאק פון'ם הויז אויפ'ן גרינעם מארק נומער 7. פון דארט האט ער פערזוכט א שטריק אויפ'ן באלקאן פון 2 שטאק און זיך ארויפגעדראפעט אויף דער שטריק.

דער עולם האט אנגעהויבען צו פראטעסטירען, שרייענדיג, אז ער האט פערשפראכען צו קריכען אויף די ווענד און נישט ארויפציהען זיך אויף א שטריק.

נאווארעוויטש האט זיך איבערגעשראקען פאר'ן עולם, אויסגעשלאגען א שויב פון 2 שטאק אריין אין דער וואוינונג, פון דארט ארויס אויפ'ן הויף, זיך אריינגעזעצט אין א טאקסובקע און געוואלט אנטלויפען. דער המון האט איהם נאכגעיאגט. מ'האט איהם געכאפט און אפגעפיהרט אין 7-טע פאליציי-קאמיסאריאט. דארט האט מען ביי איהם פערהאלטען דאס צונויפגעזאמעלטע געלד, און צונויפגעשטעלט א פראטאקאל פאר שווינדעל.

געקומען זיך אנגעהמען פאר'ן ברודער

און געפונען זיין טויט אויפ'ן ארט

(2) שבת אינאווענד איז אין טאנץ-זאל אויף זגערושער 19 אויסגעבראכען א געשלעג צווישען דעם 28-יעהריגען היעראנים סיבילסקי און 3 בעזוכער פון'ם טאנץ-זאל. סיבילסקי האט נעכאפט עטליכע טרוקענע קלעפ און איז אנטלאפען. אויף מארגען, ד.ה. נעכטען, זונטאג אינאווענד, איז אין טאנץ-זאל געקומען סיבילסקיס ברודער בראניסלאוו (סרעבנא 4), כדי זיך אנצונעהמען דעם ברודערס קשיורע. די שלעגער האבען דאן ארויסגעכאפט מעסערס, און זיך אויף איהם געווארפען. בראניסלאוו האט זיך געלאזט אנטלויפען. די שלעגער האבען איהם נאכגעלאפען און אנגעיאגט ביים טויער פון זגערושער 44 און דארט איהם צושטאכען, אז ער איז געבליבען ליגען אויפ'ן ארט. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף, אבער ער איז געבליבען טויט ביי דער ד"ר פרוי ענגעל אויף די הענד. מהאט דעם טויטען קערפער אפגעפיהרט אין פראזעקטאריום. אויפ'ן ארט פון געשעהעניש זענען אנגעקומען אינספעקטאר הייער און אונטער-קאמיסאר וואלמאן, וועלכע האבען אנגעהויבען די אויספארשונג, און באלד פעסטגעשטעלט, די פערזענליכקייט פון די פערברעכער, אלע 3 זענען ארעסטירט געווארען. זייערע נעמען ווערען דערווייל געהאלטען בסוד.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

(–) היינט וועט אין לאקאל פון'ם מיליטערישען אמט, פיעטרקאווער 212, פארקומען די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מעלדען די געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון'ם 3 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

S Sz

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון'ם 10 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די, געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון'ם 3 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

T U W

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 10 קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

N O P R S T U W Z Ż

לאמיר זיך איינשרייבען

אלס שטיצענדע מיטגלידער

לטובת אונזערע **פייערלעשער**

א לעהרער-שטרייק

(–) נעכטען האט אין לאדז אויסגעבראכען א שטרייק פון די לעהרער אין די פריוואטע, פאלקס שולען און חדרים. עס שטרייקען איינינע און אכציג לעהרער אין הנכער 50 שולען. די לאגע פון די לעהרער, וואס לערנען אין די פריוואטע שולען און חדרים איז ממש א שרעקליכע. זיי ארבייטען צו 8–9 שעה א טאג און בעקומען דערפאר אפילו נישט קיין הונגער-שכירות. כמעט אין קיין שום שולע איז נישט געשלאסען געווארען מיט די לעהרער קיין קאנטראקטען. דער יודישער לעהרער-פעראיין האט ארויסגעשטעלט אין נאמען פון די לעהרער א רייה פאדערונגען, ווי למשל, פעסטשטעלען דעם נארמאלען געהאלט פון א לעהרער, שליסען אנ'אפמאך וועגען די ארבייטס-בעדינגונגען, א. א. וו. די פריוואטע אינהאבער פון די שולען און חדרים און די געזעלשאפטען, וואס האלטען אויס אזעלכע שולען, האבען די פאדערונגען נישט נאכגעגעבען און נעכטען איז אויסגעבראכען דער שטרייק.

אין פערלויף פון'ם טאג זענען אין א טייל שולען די פאדערונגען נאכגעגעבען געווארען און היינט וועלען שוין אין די דאזיגע שולען פארקומען די למודים.

א יודישער גבור צו גאסט אין לאדז

פון אמעריקא איז געקומען קיין לאדז דער אנערקענטער יודישער גבור אלעקס פאקס.

פאקס איז א לאדזער און איז אלס א יונגער בחור אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא, וואו ער האט זיך פערפולקאמט אין זיין וואונדערבארע קראפט פראדוקציעס, מיט וועלכע ס'האט געקאכט אין אמעריקא. פאקס איז אין דער: עגליכקייט מיט זיינע האר צו ציהען אנ'אויטא מיט עטליכע פאסאזשירען. מיט זיינע האר הויבט ער אויך אויף אכט מענשען, א חוץ אנדערע אונגעהויער שווערע קראפט-פראדוקציעס, מיט וועלכע דער פערהעלטנישמעסיג יונגער יודישער גבור האט זיך קונה-שם געווען. פאקס איז קיין לאדז געקומען אין פאמיליען-אנגעלעגענהייטען, ס'ווערען געמאכט בעמיהונגען, אז אלעקס פאקס זאל אויך ארויסטרעטען אין לאדז מיט זיינע קראפט-פראדוקציעס.

אין טעאטער קאמעראלני

היינט און אין די איבריגע טעג: נארטשינסקי'ס קאמעדיע „די ווירקליכקייט".

די טעג וועט אין קאמעראל-טעאטער גאסטראלירען מיעטשיסלאוו פרענקעל אין דער קאמעדיע „גרובע ריבי".

אין טעאטער פאפולארני

„אי, יונגע יונגע!"

מיטוואך 4.30 פאר רעה שול-יוגענד „באלארינא".

קאסע־איינבראך אין „ארביס"

(2) בעכטען שפעט ביינאכט ווען דער סמרוזש פון אגרושעיא 5, האט געעפענט דאס טויער איינע א לאקאטאר פון דעם הויז, האט ער באמערקט, אז די טיר, וואס פיהרט אין ביורא פאר באהן־בילעטען־פערקויף „ארביס" איז אפען. דער כטרוז ש איז געלאפען נאך פאליצייא און ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען אז גנבים האבען זיך, מיט דער הילף פון נאכגעמאכטע שליסלען אריינגעקריגען אינעווייניג, און אויפגעריסען די קאסע אין דעם קאבינעט פון'ם ביוראָ־לייטער. דער ארויסגערופענער ביוראָ־לייטער האט דערקלעהרט, אז פון דער ראזיגער קאסע איז ארויסגענומען געווארען געלד און ציהרונג אויף אנ'ערך פינף טויזענד זל. די קאסע גופא איז נאכ'ן איינבראך אפגעוואשען געווארען משמעות, כדי מ'זאל נישט דערקענען די פינגער־אפדרוקען. פאליצייא זוכט די איינברעכער.

הילפס־אקציע פאר די געליטענע אין א"י

אין לאקאל פון דער יודישער קהלה איז פאר געקומען א פערזאמלונג פון די אנטיילנעמער אין דער אקציע לטובת די געליטענע אין ארץ־ישראל. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז די יודישע באפעלקערונג באציהט זיך בדרך כלל פאזיטיוו צו דער גרויסער און וויכטיגער זאמלונג און, אז עס נאר אבהענגיג פון דער ענערגיע און אפפרוויליגקייט פון די זאמלער, אז די אקציע זאל האבען דעם געוואונשטען ערפאלג, צוליב דעם וואס אין די נאהענטסטע טעג הויבט זיך שוין אן די ליקווידאציע פון דער אקציע, איז בעשלאסען געוואָרען אויפצופאדערען אלע בעטייליגטע אין דער זאמלונג אויסצונוצען די לעצטע טעג פאר א פערשטארקטער ארבייט און צו בעזיכען זאפארט אלע פערזאנען לויט די רשימות וואס זיי האבען בעקומען.

דער הילפס־קאמיטעט ווענדעט זיך גלייכצייטיג נאכאמאל צו אלע פערזאנען, וועלכע האבען ביי זיך געזאמעלטע געלדער, נישט אויפצוהאלטען דאס געלד און עס באלד אריינצאהלען אין דער קאסע פון הילפס־קאמיטעט, פל. וואלנאשטשי 6.

די אקציע פון דעם יוגענד־הילפס־קאמיטעט, ווערט ענערגיש ווייטער געפיהרט. דער קאמיטעט ווענדעט זיך נאכאמאל מיט א דרינגענדער בקשה צו אלע הויז־בעזיצער און הויז אדמיניסטראטארען מיטצוהעלפען בעזונדערס די יוגענדליכע זאמלערס אין זייער ארבייט ביים פערזענליכען איינפלוס אויף די הויז־לאקאטארען.

דער הילפס־קאמיטעט מאכט נאכאמאל אויפמערקזאם, אז אלע זאמלער בעזיצען ספעציעלע פולמאכטען אינטערגעשריבען דורכ'ן פארזיצענדען פון קאמיטעט ה' ד"ר מ. ברוידע ווי אויך אריגינעלע קוויטונגען מיט געדריקטע פרייזען (צו 1, 2, 5, און 10 זל.)

דער קאטאסטראפאלער צושטאנד פון דער זאקען־אינדוסטריע אין אלעקסאנדער

(פון אונזער קארעספאנדענט).

אלעקסאנדער פלעגט שטענדיג זיין געבענשט מיט פרנסה. דאס איז הויפט עכליך צו פערדאנקען די זאקען־אינדוסטריע, וועלכע האט זיך אמאל אין „יענע גוטע ציימען" צוזאקסען פון טאג־צו־טאג. אנהויבענדיג ביי קליינע פרימיטיווע האנד־מאשינער, פון וועלכע הויפטזעכליך יודישע אונטערנעהמער האבען געמאכט א לעבען, געפינען זיך דא היינט צוטאג די מאדערנסטע קראפט־מאשינען פונ'ם נייעסטען טיפ.

די ערשטע קראפט־מאשינען האט דא אהער געבראכט פאר דרייסיג יאהר צוריק, דער נישט־לאנג פערשטארבענער דייטשער בירגער קאראל פאריינסקי, וועמענס יורשים „דאוק און פרויי־רעסנגלייכע; אויך רודאלף שולץ, אר. גרייליך פיהרען פאבריקען, וואס בעשעפטיגען צו 150—200 ארבייטער א חוץ די צעהנדלינגער וואס זענען בעשעפטיגט ביים אויספערטיגען.

די אלעקסאנדערער פראדוקציע איז געווען בעקאנט און פערשפרייט אין די ווייטסטע קאנטען פון אמאליגען רוסלאנד און פוילען, טויזענדער ארבייטער העגר זענען ווי דערמאהנט געווען — און אויך היינט — בעשעפטיגט ביים ארבייטען און אויספערטיגען די אויסארבייטונגען, ווייט געווען צו זוכען א עהנליכע שטאט פון דעם ארומיגען קאנט, וואס זאל אויפווייזען אזא פיר־בעוועגונג ווי ביי אונז.

לעצטענס אבער, צוליב דער געוואלדיגער קאנקורענץ פון די קלענערע פאבריקאנטען, דאס פאלען פון אזאק־מערק, און דאס וויכטיגסטע, די קרעדיטען, וואס זענען דורך די לאדזער גארן־שפינערס אין אזא שפע ערטיילט געווארען, זענען אפגעשטעלט געווארען. די אלע סיבות האבען גורם געווען דאס אלעקסאנדער געפינט זיך היינט־צו־טאג אין א זעהר שווערע פינאנציעלען מצב, אזוי, אז פשוט ס'דראהט א קאטאסטראפע.

DR. MED.

A. URYSON

איינערליכע קראנקהייטען צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Konstantynowska 20, telef.35-85.

לאמיר נישט שפארען קיין אפצאהל

לטובת אונזערע

פייערלעשער

בעת דער „וואך פון פייערלעשער" פון 22—29 סעפטעמבער ד. י.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

פארן אפפאהרען נאך וויען־נור אייניגע פארשטעלונגען פון די באליבטע ארטיסטען

ווערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן

היינט, מאנטאג, דעם 23־טען, 9 אווענד צו פאפולערע פרייזען

דאס חופה־קלייד

אין 3 אקטען מיט געזאנג.

הויפט־ראלן: „לילי"—ווערא קאניעווסקא; „סאלאמאן"—פ. ברייטמאן.

ס'נעמט אנטייל דאס גאנצע פערסאנאל. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

ספארט־בעוועגונג

„ל.ט.ס.ג."—„מארימאנט" (ווארשא) 1:2

נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען א קוואליפיקאציע־מעטש וועגען אריבערגעהן אין דער „עקסטרא־קלאס" צווישען דעם לאדזער מייסטער „ל.ט.ס.ג." און ווארשאווער מייסטער „מארימאנט". דער 2000־קעפיגער עולם, וועלכער איז געקומען זעהען א שעהן שפילען פון „ל.ט.ס.ג." איז געווארען שטארק ענטוישט און גאנץ צופעליג האט „ל.ט.ס.ג." נישט פערלאזט דעם שפיל־פלאץ א בעזיגטער.

דאס שפילען הויבט אן „ל. ט. ס. ג." אבער באלד נעמען איבער די איניציאטיוו די געסט, וועלכע האבען מיט זיך דעם ווינד און אין דער 2־טער מינוט שיסט דער לינקער פליגעל דאס טויער פאר „מארימאנט". „ל.ט.ס.ג." פאלט אבער נישט ביי זיך, פרובט רעוואנזשירען זיך מיט אנגריפען. „מארימאנט'ס" טויערמאן ווייזט אבער ארויס א שטארקע אינטעליגענציע און אין די קריטישסטע מאמענטען ראטעוועט ער מיט ערפאלג די שאסען, פאר דער העלפט רייסט זיך 2 מאל ארויס הערבסטרייך און שיסט צוויי טויערען פאר „ל. ט. ס. ג."

אין דער צווייטער העלפט איז „ל. ט. ס. ג." אומבעהאלפען געגען „מארימאנט'ס" פערטיידיגונג. דער רעזולטאט בלייבט נישט געענדערט.

„הכח" II—„בוזשא" (פאביאניץ) 2:3

„הכח" II—„ל.ט.ס.ג." II 2:1

„זיערנאטשאנע"—„סלאוואצקי" 2:3

סינאל מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „צע"־קלאס אין לאדז.

„חשמונאי"—„טור" 3:0 (2:0)

דעם פערגאנגענעם שבת איז פארגעקומען דער לעצטער מייסטערשאפטס־מעטש וועגען דער „בע"־קלאס אין לאדז צווישען דעם יודישען ספארט־קלוב „חשמונאי" און פוילישען ארבייטער־קלוב „טור". „חשמונאי" איז ארויסגעטרעטען מיט 5 רעזערוו־שפילער און האט פערלאזט דעם פלאץ פאר'ן סוף, ווייל דער ריכטער ה' שער האט נישט רעאגירט אויף א „פאול" פון א „טור"־שפילער.

„הכח" קאמב.—„ווידז. מאנופ." 2:2

„ס.ס.ק.מ."—„גייער" 0:4

פאביאניץ, 22 (טעלעפאניש).

„קדימה" (לאדז) — „מכבי" 1:6

רעזולטאטען פון די „ליגע"־קאמפען אין פוילען

„ווארשאוויאנקא"—„טשארני" (לעמבערג) 0:1

„ווי לא" — „קראקאוויא" 1:5

„פאגאן" (לעמבערג) — „טוריסטען" (לאדז) 3:4

„ווארטא" (פויזען)—„גארבארניא" (קראקא) 5:1

„1 פוסב.־קלוב" — „פאלאניא" (קאטאוויץ) 0:4 (ווארשא)

לייכט־אטלעטישער טורז־קאנקורס פון יודישע ספארט־קלובען אין קראקע

קראקא, (ים"א) דער יודישער ספארט־קלוב „מכבי" אין קראקא ארדענט איין לכבוד זיין 20־יעהריגער עקזיסטענץ אויף דעם אייגענעם ספארט־פלאץ א גרויסען לייכט־אטלעטישען קאנקורס פון יודישע ספארט־קלובען אין פוילען וועגן טיטעל פון בעסטען יודישען לייכט־אטלעטישען קלוב אין פוילען. דער טורן־קאנקורס וועט פארקומען דעם 28־טען און 29־טען ד.ח. דער היגער „גאוור רזיענניק" האט בעשטימט פאר'ן מייסטער־קלוב א גרויסען זילבערנעם אנדענק־בעכער. ווי עס ווייזען ארויס די ביז־איצטיגע מעלדונגען פון די קלובען, וועלען צום סטארט זיך מעלדען אלע בעסטע יודישע לייכט־אטלעטען פון גאנץ פוילען. די יודישע ספארט־לייט אין פוילען שרייבען צו דעם דאזיגען קאנקורס א זעהר גרויסע בעדייטונג.

מוזיק און טאנץ

ערעפנונג פון קאנצערט־סעזאן מיט גלאזונאוו'ס קווארטעט

פיר גרויסע יודישע קינסטלער האבען זיך ז"ט צעהן יאהר געשטעלט פאר זייער ציל, צו פאפולאריזירען קאמער־מוזיק, אט די אינטימסטע הייליגסטע אינסטיטוציעס פון די גרעסטע מוזיקער, וועלכע ווי ס'דרוקט זיך אוז געשאפען געווארען נאר פאר יחידים־מוזיקער, ווייל דאס איז דער העכסטער אויסדרוק פון זייער קינסטלערישער נשמה, און האך האבען די יודישע קינסטלער מיט זייער מיטרייסענדען טאלאנט צוגענגליך געמאכט די דאזיגע מוזיק אויך פאר'ן בריי־טערען עולם.

פיר יודישע קינסטלער — איליא לוקאשעווסקי, אלעקסאנדער פעטשניקאוו, דוד מאגילעסקי און אלעקסאנדער ריוזקין — די יודישע נעמען שטרייכען נישט אונטער זייער קינסטלערטום?

זיי האבען דורך פלייס און צעהן־יאהריגע איבונג זיך ווי מתקנא געווען די קינסטלערישע פראדוקציעס פון א ראזעס קווארטעט און די דרעזדענער, וואס זענען אין זייער ארט וועלט־בעריהמט, און זיך געוואלט מיט זיי גלייכשטעלען.

איז זיי דאס געלונגען?

דער רינסטאנדיגער קאנצערט האט געוויזען אז זיי קענען מיט פולען רעכט פרעטענדירען אויף וועלט־בעריהמט. מ'קען אפילו נישט זיין צופרידען, וואס זיי וויברירען צופיל און שפילען מיטרייסענדער ווי די אינטימע מוזיק פערלאנגט. אבער מיר האבען דא צו טון מיט קינסטלער־סעמיטען (נישט אריער), וואס זייער טאלאנט רייסט זיך ארויס פון די ראמען, זיי ווערען מיטגעריסען אליין און רייסען מיט דעם צוהערער.

דעם ענערגיש קאמפאזיציע, וואס איז געשפילט געווארען פון די צוויי פידלען איז דער בעסטער בעוויז דערצו. די פראדוקציעס, ווי בכלל אלץ וואס זיי האבען פארגעשפילט האט ארויסגערופען אזא שטורמישען בייפאל וואס מיר האבען כמעט נאך נישט געהערט אויף א שטרייך־קווארטעט קאנצערט.

אט דער שטורמישער ערפאלג איז א גוטער סימן פאר'ן אנהויב פון קאנצערט־סעזאן.

D—ski.

מארגען, דינסטאג — לעצטער אויפטריט פון גלאזונאוו־קווארטעט

דינסטאג אווענד טרעט אויף צום לעצטען מאל אין „פילהארמאניע" דער וועלט־בעריהמטער „גלאזונאוו־קווארטעט", דער ערשטער קאנצערט פון דעם דאזיגען הערליכען קווארטעט איז אדורך ביי אונז אין שטאט מיט א שטורמישען ערפאלג און דאס וואונדערבארע שפילען פון די קינסטלער האט אריבערגעלאזט א שטארקען איינדרוק אויף דעם גרויסען עולם.

אויך דער לעצטער געזעגענונגס־קאנצערט פון די רוסישע קינסטלער ווערט ערווארט מיט גרויס שפאנונג.

מרים'ל דייכעס

איהר טאנץ־קאנצערט אין פילהארמאניע

מרים'ל דייכעס, דאס וואונדערבאר־בעגאבטע ווילנער יודיש מיידעלע האט ווידער בעזוכט אונזער שטאט און ווידער בעצויבערט מיט איהר אונפערגלייכליכען ארטיזם נישט נאר דאס קליינוואַרג, וואס האט פערפולט נעכטען ביי טאג דעם זאל פון פילהארמאניע, נאר אויך אלע עלטערע, וועלכע האבען דאס קינדוואַרג בעגלייט.

מרים'ל האט זיך זייט די צוויי יאהר, ווען זי איז דא געווען געענדערט, אויסגעוואקסען א פיר־סעל.

זי זעהט אויס פון דער ביהנע, ווי א דערוואקסענער מענש. דער איינדרוק פערשטארקט זיך בעת די טענץ, וועלכע זי שפילט מיט אנ'אויסערגעוועהנליכען נישט קינדערישען אויסדרוק. מיט א זעלטענער מימיק, זי איז טראגיש, ווען זי שפילט־טאנצט, דעם „עטיוד" (סקראבינסקי'ס מוזיק). דער שפאנישער שטאלץ, שטעל און טעמפעראמענט — און דעם שפאנישען טאנץ. און איבעראל שפילט דאס פנים'ל, בעלויכטען פון צוויי אויגען ווי שטערנדליך.

בעזונדער חנ'עוודיג, א בעזונדערער צויבער רוהט אויף דעם קינד אין טאנץ דער „ישיבה־בחור'ל": אזוי פיל לייכטקייט, וויץ, לעבעדיגקייט, און חסידישע התלהבות, אז זי ברענגט אין עקסטאז דעם גאנצען עולם.

אינטערעסאנט זענען די קינדער אויף די קאנצערטען פון מרים'על דייכעס — און איהר בעציהונג צו די קינדער־צושויער.

די קינדער ווערען בעגייסטערט פון איהר טאנצען, פון איהר גאנצען אויסזעה'ן און הויבען זיך אן צו רוקען אלץ נעהנטער און נעהנטער צו דער ביהנע, און א קורצער צייט ווערט דער פלאץ צווישען דער ביהנע מיט די זיץ־פלעצער פערפולט מיט קליינוואַרג, וואס מאכט אינסטינקטיוו נאך אלע בעוועגונגען פון דער קליינער טענצערין, מרים'ל טאנצט שוין אינגאנצען פאר דעם קליינוואַרג נעבען דער ביהנע, עס פיהלט זיך אנ'ענגען פערבינדונג צווישען איהר מיט די קליינינקע. בעת דער פויזע לאזט זיך א שטראם מיט קינדערלעך הינטער די קוליסען. מען לאזט פון מרים'ל נישט אראפ קיין אויג, און נאכדעם קאמענטירט מען יעדעם ווארט איהרס, יעדער מינע. און ביים ארויסגאנג, אז ביז צום אויטא, און ווען מען זעצט שוין אריין דאס קינד אין אויטא אהיימצופאהרען, לאזען די קליינע — זייערס גלייכען נישט אפ. מען לויפט איהר נאך און ס'איז שווער די קינדער אהיימצופיהרען.

אין דעם נעכטיגען קאנצערט פון מרים'ל דייכעס איז געווען נאר איין טונקעלער פונקט: מר כאל זניטש. א אַ ערנסטער און אנערקענטער ארטיסט — דארף זיך נישט אונטערנעהמען צו פערשטופען מיט זיך דעם לאך, די צייט ווען מרים'ל טוט זיך איבער פון איין טאנץ צום צווייטען: ער האט זיך אין דער דאזיגע געפיהלט שלעכט און דאס פובליקום — נישט בעקוועהם.

איך האב געוואלט אויסגעפינען, וואס האט זיך מרים'ל אויסגעלערנט ביי דער בעוואוסטער טענצערין פרעאבראושענסקאיא אין פאריז, כאפען דעם אונטערשיד צווישען דעם טאנץ פון פאר צוויי יאהרען און איצט. און ס'דאכט זיך, אז כאטש דאס קינד האט געוואונען אין דער ריכטיגקייט פון די בעוועגונגען, האט זי אבער פערלוירען עפעס וואס אין דער אונמיטעלבארקייט.

פאר מרים'ל איז די „שול" אבער נישט קיין גרויס געפאהר — זי איז א ארטיסטקע — א שפירערין, און וועט זי פערלירען אין טאנצען, וועט זי געווינען אין שפילען.

טאטיאנא פ.

בילדלעך פון דער שרפה אין גאָרשקאָוויץ

געוואַלד ס'ברענט!

גאַנץ פריה האָט דורכגעשניטען די לופט אַ געשריי:

גע–וואַ–לד ס'ב–רע–נט!

און באַלד האָט פון אַ הויף אין מאַרק אַרויס־געבוזעצט אַ שוואַרצער דיקער רויך מיט שאַרף־דיגע פייער־צונגען. נאָך אַ מינוט — און שוין שטעהט אַ האַלב שטעטעל אין פלאַמען.

דער ווינט רייסט, וואָיעט, די פלאַמען בו־שעווען, ווי צורייצטע חיות. אַ פּאַניק, אַ כאַאָס: ס'מישען זיך אויס קולות פון ספּאַזמירענדיגע ווייבער, מעקענדיגע קיה, קוויטשענדיגע קינדער און דערשראָקענע הינט. די שרעק קוקט אַלעמען אַרויס פון די אויגען.

מענשען זענען ווי האַלב־משוגע; אַ פרוי לויפט אַרויס פון אַ ברענענדיג הויז, גאָרנישט אַרויסראַטעווענדיג, און שרייט:

— געט'ס מיר אַ בענקעל, לאָמיך כאָטש זי־צען צו די צרות...

אַ צווייטע, אַ רייכע לויפט אין גאַס מיט צו־שפּרייטע הענד און געוואַלדעוועט:

— אוי, אַ בראָך איז צו מיר, זיי האָבען מיר ערגיץ אַ שניצגאָוויצץ פאַרטאַכערט... געוואַלד, געט'ס מיר די שניצגאָווצעס!...

אַנדערשוואו לויפט אַנ'עלטערע פרוי און בעט זיך מיט אַ געוויין מען זאָל איהר אַריינגעהן אָפּ־גיסען ס'פליש, ווייל ס'ליגט שוין צו לאַנג אין זאַלץ...

די פּאַניק איז אַזוי גרויס, אַז מענשען האָ־בען מיט די אייגענע הענד אַ תל געמאַכט פון זייער ביסעל אָרימקייט.

מיט העק האָט מען צוהאַקט גאַרדעראָבעס, שענק, דורך די פענסטער אַרויסגוואָרפען געשיר, נאָר —

איין זאַך האָט קיינער נישט אין שכל געהאַט צו טון: צו לעשען דאָס פייער.

אוּן דערווייל זעהט מען אַלץ קיין פייערלע־שער נישט.

ערשט אין אַ קנאַפּע שעה נאָך דעם פייער־אויסברוך, נעהמען זיך צוזאַמען עטליכע אָרטיגע פייערלעשער, און ברענגען צו שלעפּען די צוויי שפּריצען. ס'ווייזט זיך אָבער אַרויס, אַז ביידע שפּריצען פונקציאָנירען נישט.

פאָהרט ווידער אַ פויער מיט צוויי גרויסע קרוים־פעסער נאָך וואַסער, פערלייגט ער שלעכט די ברעטער, און ווען ער קומט שוין מיט'ן וואַ־סער צום סאַמע פייער, איבערדרייען זיך די פע־סער, און ס'וואַסער גיסט זיך אויס...

שפּעטער הויבען אָן אָנצוקומען פייער־לעשער פון דער אומגעגנד, און דאָ הויבט זיך ערשט אָן די אמת'ע „שמחה":

יודען און קריסטען שטעלען זיך אויס אויף די וועגען. און אַזוי־ווי עס בעווייזט זיך אַ פייער־לעשער, צורייסט מען איהם פשוט. — יעדער וויל איהם שלעפּען צו זיך אויפ'ן הויז. רייסט מען אַזוי זיך ביי די נעז, און מען זשאַלעוועט זיך דער־ביי אפילו נישט קיין קלעפּ...

די הויפּט־סענסאַציע, וועלכע וועט נאָך לאַנג „בעשעפטיגען די מיילער" אין מרחץ און שוהל, איז געווען די ראַדאָמסקער קישקע. — עפּעס נישט גלאַט אַזוי אַ קישקע, נאָר דער „וואָנזש" פון דער מאָטאָראָווע שפּריץ, וואָס די ראַדאָמסקער פייער־לעשער האָבען מיט זיך מיטגעברענגט.

— האַ? אַזאַ קליין מאַשינדעל זאָל אַריינ־פּלומפּען אין אַזאַ לאַנגע קישקע וואַסער... און ווי־אַזוי געהט דאָס ווידער אַרויס?... ווער שטופּט עס?... עס איז דאָך ממש וואונדערליך!...

טויבען!

אַ ריהרענד בילדעל:

ווען עס האָט זיך אָנגעצונדען דער טויבען־שלאַק ביי אַ געוויסען ק. אויפ'ן הויף האָבען זיך צעהנדליגער ווייסע טייבעלעך אויפגעהויבען הויך איבער די פלאַמען און געקרייזט אַרום זייער ברע־נענדע נעסט.

מענשען האָבען זיך אין גאַנצען הו־האַ, אין גאַנצען טומעל פון די שרפה אָפּגעשטעלט און גע־קוקט אויף די אָרימע טייבעלעך, וואָס האָבען אַזוי טרויעריג געשוועבט איבער דעם פעררויכערטען הי־מעל, נישט וועלענדיג פערלאָזען דאָס אָרט וואו זיי האָבען זיך אויסגעפּיקט.

פּאָליסען, שרייבער און אַגענטען!

אין מאַרק איז אָנגעוואָרפען צוריסען בעטגע־וואַנד, צובראָכען מעבעל, קופערס, שענק. אויף יעדער קופּקעלע מענשליך אָרעמקייט זיצען ווײ־נענדיגע קינדער און היטען "ס'פערמעגען" פאַר אַ בייז אויג...

צווישען אָט די אַלע פעריאָמערטע ווייבער און בלייכע מענער, דרעהען זיך אַרום עטליכע יו־דען, אויף וועמענס פּנים'ער עס זעהט זיך נישט קיין סימן פון צער. דאָס זענען די גליקליכע, די וואָס זענען אַסעקורירט, און איצט געהען זיי אַרום שטאָלצע מיט די פּאָליסען אין די הענד.

אינדעם בעווייזט זיך עפּעס אַ יונגערמאַן מיט אַ נאָטיץ־ביכעל אין האַנד, און קריכענדיג צווישען די ברענענדיגע הייזער פערצייכענט ער.

צווישען די ווייבער ווערט אַ געשעפּטשעריי: „ס'איז אַ גאַזעטען־שרייבער". באַלד ווערט איינע דרייסטער און קומט צו, איהם בעטען, ער זאָל פערשרייבען, אַז ביי איהר זענען צוויי גייע שע־ניקעס פערברענט געוואָרען, און צוויי בוטלעס מיט יום טוב'דיגען סאָק זענען צוהאַקט געוואָרען...

— און מאַמעשי — רופט זיך אָפּ אַ קליין מיי־דעלע, — די וועגעלעך פון דער יאָהר־סוכה, וואָס זענען פערברענט געוואָרען...

אַזוי קומט אַ צווייטער, אַ דריטער ביז עס בעווייזען זיך פרישע צוויי יונגעלייט מיט דיקע טעקעס אונטער'ן אָרעם, און אַז עמיך לאָזט פאַ־לען אַ וואָרט, אַז דאָס זענען אַגענטען פון דער אַסעקוראַציאָנס־געזעלשאַפט, לאָזט מען אָפּ דעם שרייבער, און מען לויפט צו די אַגענטען.

ביינאַכט.

וואו־נישט־וואו צאַנקט נאָך אַ פלעמעל, און אַרום די רויכערענדיג חורבות דרעהען זיך ווי די געשפענסטער, נשרפים און די ספּעציעל־בעשטימ־טע סטרוזשעס אין די לאַנגע ווינטער־פּעלצען.

אויף אייניגע ערטער גיסט מען נאָך וואַסער און די פאַרע הילט אַלץ אַרום, ווי אַ דיגער דורכ־זיכטיגער וואָלקען.

אַרום 11 ביינאַכט קומט אָן דער אויטאָ פון לאָדז, מיט וועלכען עס קומען צופאָהרען די סוח־רים דאָ מאַכען זיך נייע געווינען, פרישע גע־וואַלדען, די ווייבער לאָזען זיך הערען מיט ספּע־ציעלע ניגונים, וואָס מען בענוצט נאָר ביים בע־וויינען אַ טויטען:

— אוי־ווי איז מיר נעבעך געשעהען... אַוועק געפאָהרען אַ בעל־בית'טע מיט אַלעמען גלייך, און איצט צו וואָס בין איך צוריקגעקומען?... ווי איז מיר און וויינד!...

ש. כאַראַוויטש.

יורידישע עצות

אין דיער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

גאַנץ דעטאַלירטען אַנ'ענטפערען אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון פּראָצעס, וואָס די ענטפערען ווערען אריינגענומען. אויף ענטפערען אָהן קופּאָן, וואָס קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9784. H. Sz.

קודם כל איז אַ פראַגע, צי די אָנגעקלאַגטע יונגלעך זענען יונג ער אָדער שוין אַלט 17 יאָהר אויב זיי זענען נאָך נישט אַלט קיין 17 יאָהר, דאַרף דער משפט איבערגעשיקט ווערען אין גע־ריכט פאַר מינדיעהריגע.

לויט'ן אַרטיקעל 581 .51 ווערט מען אָנגע־קלאָגט. פאַר בעגעהן בשותפות אַ גנבה.

עס דראָהט זיי אומסגעפעהר 1 חודש תפיסה וויבאַלד זיי ווערען גע'משפט צום ערשטען מאָל און האָבען אַ רעגולערע בעשעפטיגונג — קאָנען זיי בעטען, אַז דאָס אויספיהרען פון געריכט־אור־טייל זאָל אָפּגעלייגט ווערען אויף אַ בעשטימטע צייט (o zawieszenie wykonania kary).

דעם מייסטער וואו אייער זוהן אַרבייט איז געוויס כדאי צו רופען אַלס עדות אויפ'ן אומ־שטאַנד פון ביזהעריגער גוטער אויפפיהרונג און אַרבייטזאַמקייט.

9785. מנחם גאָלדבערג.

די פאָרשריפט, אַז אין משך פון די מיליטע־רישע איבונגען אָדער 5־חדשמ'דיגער רעקרוטסקע אויסבילדונג פון אייניציגע שפייזער קאָן דער אַר־בייטס־אָפמאַך נישט אויפגעלעזען ווערען און דע־ריבער איז אַ קינדיגונג דעמאָלט נישט גילטיג, איז נוגע נישט נאָר בלויז לגבי די אַזויגערופענע גייס־טיגע נאָר דעסגלייכען אויך פיזישע אַרבייטער.

דאַגעגען די רעכט אויף אַ פולער גאַזשע בעת די מיליטערישע איבונגען מצד די אַרבייטס־געבער ווערט אָנערקענט בלויז פאַר גייסטיגע און נישט פאַר די פיזישע אַרבייטער.

9786. אַ שטענדיגער לעזער פון זאַוואַדזקע

מאָסגעבענד אין דעם פאַל איז נישט די מו־מע, וועלכע איהר האָט אין דער לעצטער צייט געצאָהלט, נאָר וויפיל עס איז געגאַנגען אין יוני 1914.

ביי 150 רובעל גרונט דירה־געלד דאַרפט איהר פאַר'ן לויפענדען קוואַרטאַל (פון 1 יולי ביז'ן 30. סעפּט.) צאָהלען 75 זל. 81 גר. שוין צוזא־מען מיט די אויסגאַבען.

9787. S. M–n

9788. פּערלמוטער

9789. אַ גרופּע לעזער פון דאַבראַניצקי'ס האַלע.

9790. פּ. נ.

9791. אַ געטרייער לעזער פון'ם פּאַביאַני־צער שאָסע.

חענען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פּער־שטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאָכמיטאָג מיטברענגענדיג די פּאַפּירן.

9792. בלינבוים.

אַזוי ווי דאָס אייגענטליכע דירה־געלד פאַר 1־שטוביגע צימערען, אַלס איינס צי מיט אָדער אָהן קיך, בעטרעפט שוין פאַר'ן לעצטען קוואַר־טעל פון לויפענדען יאָהר מעהר ווי 75 פּראָצענט פון גרונד דירה־געלד, דאַרף מען שוין אויפ'ן חש־בון פון די אַזוי גערופענע אויסגאַבען נישט בע־צאָהלען.

9793. ק. ב–ק.

אַנ'אַפּליקאַנט האָט נישט קיין רעכט צו פיה־רען קיין פּראָצעסען אין זיין אייגענעם נאָמען, נאָר אין נאָמען פון זיין פּאַטראָן (אַדוואָקאַט).

דעריבער טאַקע פיגורירט אויפ'ן טיטול־ווי־קאָנאַווטשי נישט דער אַפּליקאַנט, וועמען איהר האָט אָ בעריגעגעבען דעם פּראָצעס, און וועלכער האָט איהם פּאַקטיש געפיהרט, נאָר דער אַדוואָקאַט צו וועלכען דער בעטרעפענדער אַפּליקאַנט איז צוגעשריבען.

אַ נייע גלענצענדע פעריינגערונגס־מעגלעכקייט

אסר פּאָרשער און וויסענשאַפטס־לייט אַר־בייטען אָהן אָויפהער אויסצוגעפינען דעם „מקור פון אייביגער יוגענד, צו ענטפּלעקען דעם סוד, וואָס זאָל אויפהאַלטען די קרעפטיגקייט, די שטאַר־קייט און די יוגענטליכקייט פון דעם מענשליכען אָרגאַניזם. אַלע וויסען די נעמען וואָראָנאָוו און שטיינאַך מיט זייערע דריוען־עקספּערימענטען.

און אָט איז געקומען מיט חדשים אויף דעם געביט ד"ר קאַזימיר פונק, דער בעריהמטער יודישער געלעהרנטער אין פּאַריז, דער ענטדעקער פון די אַזוי גערופענע וויטאַמינען, אַנ'אויפטו, וואָס האָט אין אַ גרויסער מאָס רעוואָלוציאָניזירט אונזער גאַנץ וויסען וועגען לעבען און לעבעדיגע קערפּערס, וועגען די פערבאָרגענסטע ערשיינונגען, וואָס זענען פערבונדען מיט'ן לעבען.

ד"ר פונק האָט אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען פיזיאָלאָגישען קאָנגרעס, וואָס ווערט איצט אָפּגע־האַלטען אין דער האַרוואַרדער מעדיצין־שול, מודיע געווען, אַז עס איז איהם געלונגען צו איזאָלירען דעם אַזוי־גערופענעם מענליכען האָרמאָן, דעם שטאָף וואָס איז דער קוואַל פון מענליכער קראַפט און יונג־שאַפט. עס וועט זיין גענוג אַריינצוברענגען אָט דעם שטאָף אין דעם בלוט פון אַ מאַן, וואָס האַלט זיך אין עלטערן, און ער זאָל דערפיהלען נייע כוחות, ווערען פרישער און לעבענס־לוסטיגער, צוריק ווערען יונג.

די נייע מעטאָדע איז אַ סך איינפאַכער, ווי די מעטאָדען פון די דאָקטוירים וואָראָנאָוו און שטיינאַך. נישט קיין אָפּעראַציע וועט זיין נויטיג, נישט קיין איבערפלאַנצונג פון דריזען, אַנ'איינפאַכע איינשפּריצונג וועט אויפטון דעם וואונדער. מיט דער צייט, האָפט ד"ר פונק, וועט זיין מעגליך צו קריגען דעם דערמאַנטען האָרמאָן־שטאָף אין גענוג גרויסע קוואַנ־טיטעטען, אַז מען זאָל פון איהם קענען פערפערטיגען פּילען, וואָס וועלען קאָנען איינגענומען ווערען אויף דעם פּשוטסטען אופן.

די דאָזיגע בעקאַנטמאַכונג איז פון גרויס וויכטיגקייט, ערשטענס איז דאָ וויכטיג דער מענש, וואָס האָט מעגליך געמאַכט די ענטדעקונג. ד"ר קאַזימיר פונק איז אַ וועלט־בעריהמטער וויסענ־שאַפטס־מענש. זיינע פערדינסטען זענען זעהר גרויס. חוץ די וויטאַמינען איז זיין נאָמען פערבונדען מיט אַ ריי אַנדערע פיזיאָלאָגישע דערגרייכונגען. ער איז נישט קיין סענסאַציע וויסענשאַפטס־מאַן. ער איז אַנ'ערנסטער, סאָלידער פאָרשער און געלערנטער.

ער האָט געטון זעהר וויכטיגע פאָרשונגס־אַרבייט פאַר'ן ראָקפעלער־אינסטיטוט און אויך פאַר'ן ליס־טער אינסטיטוט אין לאָנדאָן.

די פּראַקטישע אָנווענדונג פון דעם נייעם מיטעל וועט באַלד מעגליך זיין אין ניו־יאָרק. ד"ר פונק האָט שוין אַראַנזשירט מיט אַ רייה קאָלעגען זיינע צו עפענען דאָ אַ קליניק. דערווייל וועט אָט די וואונדערבאַרע פאָרשונגס־אַרבייט זיין נוצלעך בלויז פאַר מענער. אָבער ד"ר פונק אַרבייט נלייכ־צייטיג אויך דער איזאָלירונג פון דעם ווייבליכען האָר־מאָן. ער איז פול מיט האָפנונג, אַז דאָס וועט איהם אויך באַלד געלונגען.

1200 יודישע קאָלאָניסטען אין קרים

האָבען נישט מיט וואָס צו פערזייען זייערע פעלדער

מאָסקווא. (יט"א) צוועלף הונדערט יודישע קאָלאָניסטען זענען אין געפאַהר צו בלייבען אָהן ברויט א גאַנץ יאָהר, צוליב דעם, וואָס זיי האָבען איצט נישט מיט וואָס צו פערזייען זייערע פעלדער. זייער לאַגע איז אַזאַ ערנסטע, אַז דער פאָרזיצער פון ראַט פון פאָלקס־קאָמיסאַרען, ריקאָוו, האָט פּערזענליך אינטערווענירט זיי צו העלפען.

אויב די דערמאַנטע צאָהל יודישע קאָלאָניס־טען וועלען אין משך פון אַ קורצער צייט נישט בעקומען 70,000 פּוד זריעה, וועלען זייערע 77500 העקטאַר לאַנד בלייבען נישט פערזייט און זיי וועלען מוזען מיט זייערע פאַמיליעס אויסוואַנדערען פון די קאָלאָניעס, מחמת זיי וועלען אַ גאַנץ יאָהר נישט האָבען קיין ברויט.

צוליב דעם קריזיס אין זריעה, האָבען די יו־דישע קאָלאָניסטען אין קרים איצט אויפגעהערט צושטעלען דער רעגירונג די תבואה פון זייער זומער־געראַטעניש. דאָס רופט אַרויס געגען זיי גרויסע פערפאָלגונגען. די יודישע קאָלאָניסטען האַלטען זיך אָבער פעסט ביי זייער בעשלוס נישט אָוועקצו־געבען זייער תבואה דער רעגירונג.

דער קריזיס אין דער קרימער יודישע קאָ־לאָניעס, וועט טיילווייז בעזייטיגט ווערען נאָכדעם ווי דער האַנדעלס־קאָמיסאַריאַט האָט אונטער דעם איינפלוס פון רימאַזאַן, איינגעשטימט צו בעוואָר־גען די קאָלאָניעס מיט אַ סכום זריעה, אין וועלכע זיי נויטיגען זיך.

יוד. קאָלאָניסטען ווילען נישט קויפען

די אָבליגאַציעס פון דער סאָוויעטישער מלוכה־הלוואה

און ווילען נישט געבען דער רעגירונג קיין תבואה

מאָסקווע. (יט"א) דער ווידערשטאַנד, וואָס די יודישע קאָלאָניסטען ווייזען אַרויס געגען אָפּגעבען דער סאָוויעטישער רעגירונג זייער תבואה, ווערט פון טאָג צו טאָג שטאַרקער.

אין רושאַנקאיער ראיאָן, אין קרים, קומט פאַר אַ זעהר ביטערער קאַמף נישט בלויז מיט איינצעלנע יודישע פויערים, נאָר מיט גאַנצע קאָלעק־טיוון. אַ צאָהל קאָלעקטיוון ווילען בשום אופן נישט איבערגעבען זייערע תבואה־זאַפּאַסען דער רעגירונג און שטעלען אַ ווידערשטאַנד. אויך אוקר־אַינע איז די לאַגע כמעט די זעלבע. די יודישע קאָ־לאָניסטען אין אייניגע געגענדען פון אוקראַינע ווי־לען נישט נאָר נישט אוועקגעבען זייערע תבואות, נאָר זיי ענטזאַגען זיך קאַטעגאָריש צו קויפען די אָבליגאַציעס פון דער סאָוויעטישער מלוכה־הלוואה.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פּראַקטיקע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: ווקלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קונסט־ליכע פיס, באַנדאַזשען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

יונגע פארלעך אין קינא

די בעזוכער פון דעם קליינעם, אינטימען קינא־טעאטער'ל „פילם סינעמא" זענען מענשען מיט ראמאנטישע נאטורען. אז מען קוקט זיך צו צום ראטינגען עולם, זעהט מען טאקע, אז דאס זענען נישט קיין מענשען פון א גאנץ יאהר. סיי אין זייער קליידונג און סיי אין זייער האלטונג איז פערהאן עפעס אזוינס, וואס שמעקט מיט פאעטישען פערנעם, מיט קינסטלערישען זשעסט. די מענער טראגען בריטע האנט־געמאלענע שניפסען, לאנגע האר און שטעקענס; און די פרויען — אויסגעהאפטענע קליידלעך, פארבינע טיכלעך און, פערשטעהט זיך, קורץ־געשוירענע האר.

דאס טעאטער'ל איז געבויט אין א דורכאוים מאדערניסטישען סטיל. סיי די דעקאראציעס אויף די ווענט און סיי די בעלויכטונג איז שטרענג־מאדערניסטיש. אין יעדען ווינקעל הערשט א שטילע, געהיימניספולע טונקעלקייט, וואס רופט ארויס א שטילען ציטער אין די הערצער פון די יונגע פארלעך. יעדער עלעקטרישער לעמפעל איז פערדעקט און אויסגערעכענט ארויסצורופען א שטילען אבער ראמאנטישען געפיהל.

און איידער מען קומט אריין אין דעם טעאטער, איז פערהאן א גרויסער צימער מיט ווייכע שטולען, לאנגע זאפעס און א בופעט. דאס איז דער פערוויילונגס־צימער פאר די בעזוכער, וואס ווילען א שטועס טון צווישען די אנטראקטען, ארער אפילו דאן בשעת דאס בילד ווערט געוויזען. עס קוקט אוים, אז זיצען אין דעם שעהנעם פערוויילונגס־צימער איז פאר די יונגע פארלעך פונקט אזוי אינטערעסאנט, ווי זעהן דאס בילד, און אפשר טאקע אינטערעסאנטער. דא קען מען כאפען א ווארט, מען קען אנשפארען די עלענבויגענס האלב־פערחלומט אויף די ווייכע סאפעס און בעת מעשה בלאזען דעם רויך ארויף, אין די טונקעלע ווינקלען פון סופיט. חוץ דעם ווערט אין דעם פערוויילונגס־צימער סערווירט שווארצע־קאווע, צוביים, פאפיראסען גאנץ אומזיסט, אזוי אז יעדער קאן טראקטירען זיין בעגלייטערין מיט דער גרעסטער פערשווענדערישקייט...

נאך דעם ערשטען בילד האט מיין בעגלייטערין געוואלט, איך זאל מיט איהר אריינגעהן אין דעם פערוויילונגס־צימער פאר א טאסע שווארצע קאווע. האב איך אויף מיין שטול איבערגעלאזען מיין מאנטעל און שירעם. צוריקקומענדיג, איז דער שירעם נישט געווען. איך האב געזוכט אויף די דערבייאיגע שטולען, אונטער די שטולען און נישט געפונען. ענדליך בין איך ארויסגעגאנגען און געמאלדען מיין פערלוסט דעם דירעקטאר פון טעאטער.

— וואס פאר א שירעם איז עס געווען? — פרעגט ער.

איך מאל איהם אפ דעם שירעם מיט אלע איינצעלהייטען. ער הייסט מיך צווווארטען און געהט אריין אין א זייטיגען צימער. א ווילע שפעטער קומט ער ארויס מיט מיין שירעם אין האנט.

— ווי קומט צו אייך מיין שירעם? — פרעג איך פערוואונדערט.

— א, מיר האבען א גוטען סיסטעם אין אונזער טעאטער, — בעריהמט ער זיך, — אונזערע דינערס זענען אינסטרואירט אויפצוזוכען אלץ, וואס די בעזוכער פערגעסען ארער פערלירען.

ער נעמט מיך אריין אין דעם זייטיגען צימער און ווייזט מיר וואס זיינע דינערס האבען אלץ אויפגעזאמעלט אין טעאטער. איך זעה פאר זיך אן אמת'ע קראם. פערשידענע מענערשע און פרויען שירעמס, שאלען, שטעקענס, מאנטלען און אנדערע זאכען.

— וואס־זשע, איהר מיינט צו זאגען, אז דאס אלעס האבען די בעזוכער פערגעסען אויף זייערע פלעצער?

— יא. און דאס איז נאך נישט אלעס. מיר האבען אויך זייגערלעך, שפילקעס, קעמערלעך, פינגערלעך, אפילו קאפעלושען.

ער דערצעהלט מיר, אז אין דער קאסע פון טעאטער ליגען אויך א היבשע סומע געלדער, וואס זענען פערלוירען געווארען אין יענעם טעאטער'ל.

— מיט וואס ערקלעהרט איהר דאס? — פרעג איך איהם.

— גאנץ פשוט — זאגט ער — ראמאנטישע אטמאספערע...

איך פערשטעה נאך אלץ נישט. ער זעהט מיין פערוואונדערונג און ערקלעהרט מיר דייטליכער.

דאס טעאטער'ל, זאגט ער, איז זעהר אינטים. אלץ איז אזוי איינגעארדענט, אז די בעזוכער זאלען זיך פערגעסען און זיך איינגאנצען איבערגעבען צו דעם לייזענט, וואס הענגט ענטקעגענען זיי, און אזוי ווי אין טעאטער איז טונקעל, בענוצען זיך די יונגע פארלעך מיט דער האויגער געלעגענהייט פאר זייערע ראמאנטישע צוועקען. מען טוליעט זיך צו איינס צום אנדערען, מען פערפלעכט די הענט און מען פערזינקט בישלעכוויז אין א האלב־וואכיגען חלום... אין אזעלכע מאמענטען ליגט שוין נישט אין זינען דאס בילד און קיין אנדער זאך אויף דער וועלט. יעדער איז פערטון אין זיינע איינענע געפיהלען און מען טראכט גארנישט פון דער ווירקליכקייט...

דאס איז די בעסטע צייט צו פערלירען פערשידענע זאכען. ווארים ווער טראכט פון דעם, וואס עס געפינט זיך אין די קעשענעס? ווער האט עס אין זינען צו שטעקען, א שירעם ארער א שאליקעל? מען גיט זיך אינגאנצען איבער צו דער פרייד פון מאמענט, צום ציטער פון די ברויזענדיגע הערצער... און די קעשענעס ווערען אומבעריקטערהייט לויז ארער ארויסגעצויגען... דאס געלד פאלט אראפ אויף דער ערד, דאס זייגערל גליטשט זיך ארויס פון דער איינגעבויגענער וועסטעל־קעשענע, דער שטעקען ווערט בעפרייט פון די הענט און געפינט זיך אנ'ארט ערגיץ אין די שווארצע, פינסטערע ווינקלען פון אנ'אנדער בענקעל...

און אז עס קומט די צייט פון אהיימגעהן, גיט מען א כאפ וואס עס קומט אונטער די האנט און מען טראכט גארנישט פון די אנדערע זאכען. ערשט שפעטער ווערען די אלע זאכען אויפגעקליבען און אוועקגעלייגט אין דעם ספעציעלען צימער...

— זיי קאנען דאך קומען שפעטער און אפנעמען די זאכען — זאג איך.

— זיי קומען נישט — ענטפערט דער דירעקטאר מיט א שמייכעל.

— פארוואס?

— ווייל זיי שעהמען זיך...

— וואס איז דא פערהאן זיך צו שעהמען? — פערשטעה איך נישט.

ערקלערט ער מיר אזוי:

— ווען א בחור קומט אהיים און געפינט אוים, אז ער האט פערלוירען זיין שטעקען ארער זיין קאפעלוש, דערמאנט ער זיך איינציטיג אין דער סצענע, וועלכע האט זיך אפגעשפילט צווישען איהם און זיין געליבטע אין טעאטער. ער האט דעריבער דאס געפיהל, אז אין טעאטער וויים מען דערפון... ווייל וואס הייסט א מענש פערגעסט זיין קאפעלוש?.. איהם האכט זיך, אז קומענדיג אין טעאטער מאנען די פערלוירענע זאך, וועט ער דורך דעם זיך מודה זיין אין זיין ליבע־שפיל, און דאס איז איהם זעהר אומאנגענעהם. בעשליסט ער, אז ער וועט ליבערשט לאזען פערלוירען געהן די זאך אבי זיך איינצושפארען די בושה...

חוץ דעם, ערקלערט מיר דער דירעקטאר, ווייסען טאקע נישט א סך מענשען, אז זיי האבען די זאכען פערלוירען אין טעאטער. ווארים איידער זיי קומען אהיים, געהען זיי געוועהנליך אין א רעסטאראן, מען פאהרט מיט א טעקסי ארער אין טראמוויי און זיי ווייסען שוין אינגאנצען נישט וואו די זאך איז פערלוירען געווארען.

— און וואס טוט איהר מיט די אלע זאכען?

— פרעג איך.

— עס ווענדעט זיך אין ווערט פון ארטיקעל. אויב עס איז א קליינע, ווערטלאזע זאך, האלטען מיר עס דרייסיג טעג און ניבען עס דערנאך צו איינעם פון די דינערס. אויב עס איז א ווערטפולע זאך, האלטען מיר עס עטליכע חדשים. און אמאל א גאנץ יאהר. און טאמער רופט זיך קיינער נישט אפ, פערטיילען מיר די אלע זאכען צו אונזערע אנגעשטעלטע אלס ניי־יאהר מתנות.

— און מיט'ן געלט וואס טוט איהר?

— אויך דאס איינענע. געלט האלטען מיר א גאנץ יאהר.

צ. ס-ש

„ראמיר זיין געזונד!"

אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר פראגען פון געזונדהייטס־וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאקציע פון דר. ע. אוריסאן און דר. לעאן פוקס.

> **„לאמיר זיין געזונד"**
>
> אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר געזונדהייטס־פראגען, היגיענע און מעדיצין
>
> ענטפערען ווערען געגעבען נאר אויף שריפטליכע אנפראגען.
>
> מאנטאג, דעם 23־טען סעפטעמבער 1929.

חיים יואל פון זאוואדזקע

איהר דארפט זיך נישט מאכען קיין קאלטע וואנעס, ס'וועט געביג זיין, ווי מיר האבען אייך געראטען, קאלטע איינרייבונגען. ד. ה. פאר'ן שלאפען זאלט איהר זיך דאס לייב ארומוואשען מיט קאלט וואסער, דאס וואס איהר האט פאלוציעס 2 מאל אין דער וואך וועט אייך נישט שאטען. האלט זיך לויט דעם ווי מיר האבען אייך געשריבען.

צבי:

ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז אייער הארץ איז אינגאנצען אין ארדנונג, נאר די אלע סימפטאמען, וואס איהר גיט אויף, זענען אויפ'ן נערוועזישען באדען, מיר קאנען אייך נישט זאגען, צי שאדט אייך אייער ארבייט, צי נישט. דאס קאן אייך נאר זאגען א דאקטאר, וועלכער וועט פריהער גענוי פעסטשטעלען, צי איז אייער הארץ געזונד צי נישט.

ש. פון שערפיען:

שרייבט אונז, צי איהר זענט נישט אמאל קראנק געווען אויף א ווענערישע קראנקהייט?

S. S. 5

לויט די סמנים, וואס איהר גיט אויף, זענט איהר אדורכגעגאנגען אנגינע, צוליב דעם האבען אייך די דאקטוירים געקוקט אין האלז און בעפרייט פון ארבייט. איצט איז מעגליך, אז אין האלז איז ביי אייך נאך נישט אלעס אין ארדנונג און דעריבער שפירט איהר דארט א „רייבעכץ", ווענדעט זיך צו א האלז־דאקטאר.

זגערזש 20:

אויב „איסטיצין" האט אייך געהאלפען, מעגט איהר עס ווייטער נעהמען, געוויס האט אייך אויך דער דאקטאר פערשריבען א דיעטע, ביי וועלכער איהר מוזט זיך גענוי האלטען.

I. M. K.

מיר האבען שוין נישט איינמאל געשריבען, אז אזעלכע מיטלען זענען שעדליך אי פאר דער פרוי אי פאר דעם מאן.

קיין פולקאם זיכער מיטעל געגען שוואנגערשאפט איז ביים היינטיגען טאג נישט פאר־האן. דאס אמוועניג שעדליכע מיטעל איז דאס בענוצען פרעזערוואטיוועו.

דער מאלפע־מענש

(18) (סענסאציאנעלער ראמאן)

— ניין! ווען האט איהר זיי פערגעסען?

— איך האב זיי פערלוירען... ווארט אקארשט, איך וועל זיך דערמאהנען... ס'איז זעהר נאריש, נאר מיר דוכט זיך...

— וואס דוכט זיך אייך?

איך וועל אייך נישט זאגען... דאס איז מיינס א פריוואט־זאך...

— אייך דוכט זיך, אז מיסטער גרעגארי האט זיי גענומען צום אנדענק?

ווי טונקעל ס'איז נישט געווען אויף דעם ארט, וואו זיי זענען געשטאנען, האט מאריס דאך דערזעהן, אז אדעלעס פנים האט זיך בעגאסען מיט א פערשעמטער רויטקייט.

— יא, איך בין עס חושד, — האט זי שטיל בעענטפערט.

— אויב אזוי.. האט אייער צווייטער קאסטיום קיין בעדייטונג נישט! — האט מאריס ארויסגעברומט.

— איך פערשטעה אייך נישט. וואס טראכט איהר עפיס וועגען מיין אנגעטועכץ?

אדעלע האט איהם בעטראכט מיט חשד.

מאריס'ן האט זיך אויסגעוויזען, אז זי מיינט, ער איז שכור.

ער האט איהר געוואלט דערקלערען, הלמאי ער האט איהר געשטעלט די מאדנע פראגען, אבער פלוצים האט זיך דערהערט דזשעק נעווארט'ס הויכער קול:

— איצט, אלע אין די בעטען! שלאפען! דער אלטער איז ארומגעגאנגען און געשריגען:

— אלע! לייגען זיך שלאפען! מיסטער פאס וועט אייך ווייזען אייערע צימערען! מארגען אויפשטעהן פיער א זייגער אינדערפריה! פאט, איהר האט פונאנדערגעטיילט די צימערן?

— יא! — האט געענטפערט דער סצענאריסט

— איך האב אנגעשריבען די נעמען אויף די טירען מיט קרייד. פאר פריילין לעוושטיין האב איך אויסגעקליבען א בעזונדער צימער... האט איהר גארנישט דערגעגען?

— ווי דען אנדערש? אוודאי, א בעזונדער צימער! סיי־ווי וועט דא נישט אויסקומען לאנג צו פערברענגען!

דאס מיידעל האט געזאגט א גוטע נאכט מאריס'ן, און זיך אוועק לייגען שלאפען.

פאר איהר איז בעשטימט געווען א קליין צימערל, א פייכט'ס, זעהר ארעם און פראסט מעבלירט.

דאס גאנצע מעבעל איז דא בעשטאנען פון אנ'אייזערן בעטעל, א בלעכענעם וואש־טישעל, א קליין טישעל און צוויי שטולען.

אדעלע האט אנגעצונדען א ליכט און זיך איבערצייגט, אז דאס צימערל איז נישט לאנג אויפגערוימט געווארען, און אויף דער נישט־געפארבטער פאדלאגע ליגט אנ'אפגעריבען טעפיכעל.

זי האט פערשלאסען די טיר אויפ'ן שלאס, אויסגעלאשען די ליכט, און צוקומענדיג צום פענסטער, האט זי עס ברייט פונאנדערגעעפענט.

אין די אויגען האט זיך איהר געווארפען א רונדיג שטיקעל פאפיר, וואס איז געווען צוגעקלעפט צו א שויב.

זי האט דאס פאפירעל געוואלט אראפרייסען, נאר זי האט זיך מישב געווען, אז נעוובארט האט אוודאי בכיוון געמאכט א סימן אויפ'ן פענסטער, כדי צו אנווייזען די אפעראטארען, וואו זיי האבען אינדערפריה אנצושטעלען די קאמערס.

דער שלאף איז נישט געקומען צו אדעלע'ן.

זי האט אליין נישט געוואוסט פארוואס, נאר איהר געדאנק איז געווען פערנומען מיט מאריס בראקמאנען: זי האט אבסאלוט נישט געקאנט פערשטעהן די כוונות פון דעם דאזיגען יונגענמאן, און זיין האלטונג האט זי שטארק אויפגערעגט.

איבעריגענס, האט זי איהם אויך געגעבען גערעכט.

ווי אונאנגענעהם עס איז איהר נישט געווען די אויפפיהרונג פונ'ם גהיים־אגענט — די איינלאדונג אויף מיטאג, למשל! — האט ער עס אוודאי געטון, מחמת ערליכע און ערנסטע סיבות.

זעהר א סימפאטישער יונגערמאן, — האט זי א טראכט געטון פאר זיך און א שמייכעל געטון.

איהר ווייבליכער זעקסטער חוש האט איהר אונטערגעזאגט, אז פון איהם קאן זיין אנ'אויפריכטיגער געטרייער פריינד. ער איז דרייסט און ענטשלאסען. דאס איז זעהר אנציהענד ביי א מאן...

מיט א שמייכעל האט אדעלע צוגעמאכט די אויגען און איז אנטשלאפען געווארען.

זי איז אדורכגעשלאפען א צוויי שעה, הגם עס האט זיך איהר אויסגעוויזען, אז עס זענען אדורך בלויז א צוויי סעקונדען.

דאס געפיהל פון אנקומענדער סכנה האט זי פלוצים אויפגעוועקט...

זי האט זיך אויפגעזעצט אויפ'ן בעט, צוהאלטענדיג זיך מיט די הענד ביים הארץ, וואס האט האסטיג געשלאגען פאר שרעק.

זי האט זיך דערשראקען ארומגעקוקט אין צימער.

ביי דעם לבנה־שיין האבען זיך אנגעזעהן בולט דער טיש, די שטולען און די טונקעלע ווינקלען.

אין צימער איז קיינער נישט געווען...

אפשר האט עמיצער געפרובט צו עפענען די טיר?

זי האט ארונטערגעלאזט די נאקעטע פיס אויף דער פאדלאגע, צוגעגאנגען צו דער טיר און אנגעטאפט די קליאמקע.

די טיר איז געווען צוגעמאכט.

דאס פענסטער?

אדעלע האט זיך דערמאנט, אז דאס פענסטער איז געווען נישט הויך פון דער ערד.

זי איז צוגעגאנגען און צוגעמאכט איין העלפט פענסטער.

ווען זי האט געוואלט צומאכען די צווייטע העלפט, האט זיך פון אונטען פלוצים אויסגעשטרעקט א ריזיגע מאכנאטע האנד, וואס האט זיך ארויפגעלעגט אויף דער מיידעלס האנד.

אדעלע האט אפילו נישט א געשריי געטון.

איהר אטעם האט זיך פערהאקט: זי איז, ווי פערשטיינערט געווארען פאר אימה, פיהלענדיג אז נאך א רגע און זי פערלירט דאס בעוואוסטזיין, און וועט אנידערפאלען.

וואס איז עס?...

אנשטרענגענדיג זיך מיט כל הכוחות, האט זי זיך איינגעבויגט פאראוים:

פון יענער זייט פענסטער האט זיך אויפגעהויבען א מורא'דיגער, קריפעלדיגער האהריגער קאפ, און צוויי פינסטער־ברענענדיגע אויגען האבען זיך איינגעשפיזט אין איהרע אויגען.

(פארזעצונג קומט).

Kino MIMOZA
ul. KILIŃSKIEGO 178.

פון שבת, דעם 21. ביז מאָנטאָג, דעם 30. סעפט. ד. י. איינשל.
גרעסטע פרעמיערע פון די לעצטע יאהרען!
ראָמאַנטישע פאסירונגען פון בעריהמטען כטיענקא-ראזין

וואלגא... וואלגא...
(WOŁGA... WOŁGA...)

רעזשיזירט דורך Turzański שעפער פון "Kurjer Carski"
צום אויבּיגען בילד איז צוגעשירט געוואָרען אַ טעקסט. כּאַר ביי דער רוסישער קאָלאָניע אין לאדז, וועלכער וועט אויספיהרען אַ רייה רוסישע לידער. — סוועט געבען צו קיכען אויף די פייהערדיגע סטאָוסען. נעכסטער פּראָגראַם: „געטליכע פרוי"

ווי-א-זונגעזען!
ענצעלנע שטובען מיט קיכען, 2 שטובען מיט קיכען און ענצעלנע שטובען מיט אַלע בעקוועמ־ליכקייטען אז צו פערמיטען פון זאָפאָרט. צו ערפאהרען
פראַנציסקאַנער 30
ביים ווירט. 9407

2 פריזיער-אנשטאלטן
איז צו פערקויפען. צו ערפאהרען קילינסקי 199 אין פריזיר־אנשטאַלט.

ענדליך
האבען זיך אלע איבערציינגט אז די פאטענטירטע
פעלד-בעטען

וועלכע זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מאַרקע PALMA-PATENT
זענען די פּראַקטישסטע און דויערהאפטסטע
מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר, עמפפעהלען מיר אויף לאַגער.
אויסערדעם בעזיצען מיר אין אַ גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען טיש-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך. טעטער-מאָס.
מאטראצען,
גאַבעטס, שאסקאווע און קאַנאַדיסקע
קאָוטשקעס און מאַפּטשאַנעס
בעמערקונג: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס און גרוי 17 זל., מאַלאָווע-בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג. -- פאַבריקס-פּרייזען. -- זעטליכע רעפּאַראַטורען.
הורט לאָדז, פולנאַצנא 24, טעל. 31-85 דעטייל

ו. י. ז. א. אל. קאָשטשושקי 21.
דינסטאָג, דעם 24-טען סעפּטעמבער ה. י. 8.30 אין אָוועגד קומט פאָר
אפאָרלעזונג — פון — דעפ. י. גרינבוים
א. ד. ט.: „ציריך, גענף, לאָנדאָן און די געשעהענישען אין א"י"
בילעטען פון 1 ביז 3 זל. צו בעקומען אין טאָג פון דער פאָרלעזונג פון 5 אַ זייגער נאָכמ. אין דער קאַסע פון ו. י. ז. א.
9538

ס'ווערט געזוכט מעדליך
גייטאָרינס
צו טריקאָ-וועש אויך אויבערלאָק נייערינס און אָפּפאַרטיגערינס ביי
א. י. דיאמענטשטיין
נאָוואָמיעסקא 7

א אינטעליגענט
פרייליין
קען בוכהאַלטעריע, מאַשין-שרייבען, סטענאָגראַפיע זוכט אַ פּאָסטען אַלס פּראַקטיקאַנטקע.
אָפּפערטען אונטער „מ. ב." אין אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג.
9510

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od 17.IX. do 23.IX. 1929 r.

Dla dorosłych:

„DUSZE DZIECIĘCE OSKARŻAJĄ WAS"
Dramat współczesny.

Dla młodzieży:

„Quo Vadis"
Dramat osnuty na tle powieści
Henrika Sienkiewicze.

ו. י. ז. א.
9637
I. פרעבעל-קאמפלעט
אין דער העברעאישער שפראַך
פאַר קינדער פון 3—6 יאָהר
באַרוטאָוויטש 31, פראָנט, 1 שט.
געפיהרט דורך פר' לאַסמאַן.
II. פרעבעל-קאמפלעט
פאַר קינדער פון 3—6 יאָהר
זאַקאַטנאַ 40, פראָנט, 2 שט.
געפיהרט דורך פר' ווײדענפעלד
איינשרייבונגען ווערן אָנגענומען ביי פר' ד"ר ברוידע גדאַנסקאַ 46 און פר' ד"ר ספעקטאָר פּעטריקאָ. 107.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 84-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוונט.

A טיכטיגע רעפעזירקע
צו פע דע אַרבייט, ווערט געזוכט ביי מ. ניימאַן, פולנאַצנא 10. 9933

אשטוב מיט א קיך
איז פון זאָפאָרט איבער־צוגעבען. צו ערפאהרען זאַכאָדניאַ 66, פראָנט, 3. שט., ב. בראַניטאָווסקי.

Dr. med. H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דיאָטלע-, קין-, גימען, און צונג-קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

השבת אבדה.
איך האָב פערלוירען אויף'ן שמח פון דער פאַבריק „דושענטעלמאַן" אַ פּאָרטפעל מיט 70 זל. א. אַ. מיליטער־ביכעל, אַ דאָוואָד מאָשפּאַ־אָשצי און אַ. דאָקומענטען. דעם עהרליכען פינדער בעט איך אָבצוגעבען אין אדמינ. פון דער צייטונג.
מ. שאַפּירא

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט!!!
זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
17 פיעטריקאָווער 17
52 זאַכאָדניאַ 52
טעלעפאָן 48-79
וואו עס ווערט געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלאָוזולעס, זאַבעזפיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אדוואָלאַניעס, אַלערליי ספראָוועס קאָרנע און ציווילע וועגען דירות אין אורזשאַנד ראַזיעמטשי ספעציאַליסט פון שותּפות-אַקטען.
מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17
רעכטס-קאָנסולענט

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און ליפּטהילאינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוועגד
צוריקגעקעהרט

1 אָדער 2 צימערן
אין דער געגענד פון גאָוואָ־מיעסקאַ-גאַס פאַר אַ פּרעבעל־קאָמפּלעט, ווערט געזוכט. קריגען טעלעפאָן 36-10 צווישען 2—3 נאָכמ. 6936

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאַלאַק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאַפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאָנטאָר כירורגישע-קראַנק.	4½-5½ זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר סטופּעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראָדזענטשיק צאַהן-ערצט	3—7
נ. ראָזען צאַהן-ערצט	8—2

יחן-טונגהאַלונג, פּאָלישמטונגען, קאָראָנען, מאָסטען אא"ה.
בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
האַלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַלען. כאַר בעשטראַלונג און דורכלײַכטונגען, קווארץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע טעכנישע אנטליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. איבונגען געגען שטאַמען (שקטאַטען) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג
ווזיט אין דער שטאַט.
ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט
פרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

לעבער
מאַשינאַוועע
ווערן אָנגענומען צו ביליגע פרייזען
ג. נאַרוטאָוויטש 29.

א יונגעל
פון אָרענטליכע עלטערן, באַלד געצאָהלט, צו טיילען צעטלעך און פליג-בלעטלעך אין גאַס — ווערט געזוכט.
קאָנסטאַנטינער 30 ביי קאַץ

עלטערן!
אין מען לאָנג ווערען עקזיסטירענדע אנגעגעבען
הדר-שולע
קינדער, וואָס לערנען אין פּאָווסעכנע שולען צו דערגעבען; חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, היסטאָריע, רעדען און שרייבען העבּרעאיש און יידישע בריף זעלבסט צונויפשטעלען. ס'ווערען אויך אנגענומען אנפאַנגער פון 5 יאָהר אָן, וואו ס'ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט ווירקליך עברי, אַ שטרענג-רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.
מנהל יחיאל דוד ראָזענפעלד
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 (גייט שטאָט)
קעגער אַפּיעקע, יעבטש, 2. שט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
זאוואדזקא 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספעציאַליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Kino „Słońce"
28 Napiórkowskiego 28
dojazd tramwajami № 3 i 4.
פון דינסטאָג, דעם 17/9 און טעגליך!
יעדער איינציגער האָט געהערט און געלעזען וועגען די לעצטע קאַמפען פון די אראבישע שבטים אויפ'ן מזרח
דער מוז זיך איילען צו קומען זעהען דאָס בילד א. נ.:
די ליבע פון א בעדואינער
אין די הויפּטראָלען:
Dorotha Janis i Barry Northon
נעכסטער פּראָגראַם: „נאַכט-קאַוואַלירען".
אָנהויב אין געוו. טעג 5, 7 און 9 אָוונט, שבת און זונטאָג 3 אַ זייגער נאָכמ.

Dr. A. MAZUR
ספעציאַליסט פאַר האַלז-, נאָז- און אויערען-קראַנקה.
צוריקגעקעהרט
65 וושכאָדניאַ 65, טעלעפאָן 01-66.
נעהמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 נאָכמיטאָג און פון 4 ביז 6 אין אָוונט.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 5—9 אָוועגד.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בושעווישינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר	4½—5½
ד"ר פערשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 4½-5
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר לובישט הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירנפעלד נערווען און גמטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלום אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—5
ד"ר שפּראַלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

ספּיכאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. מאָקען-שמעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַלונג, אַ־רי־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציע. אויף פערלאַנג וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערן אָנגענומען אַלע סאָרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמאַ און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקא
צאַהן-ערצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

Dr. med. J. MAKOWSKI
קינדער-קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
CEGIELNIANA 8, tel. 50-02
עמפּפאַנגט פון 4—6 נאָכמ.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעמט אָן פון 2 - 10 און פון 7 - 4

Dr. med. J. Polakow
קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאַנטאַנטינער 37a, טעל. 39-75
אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294, ט. 22 89

אנאָנסען-פּרייזען: פּעטיט-שורה 18 גר. ... אין טעקסט 40 ... נאָכן טעקסט 12 ... 100 ... 50 ... 10 ... 8 ...
[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółka z odpowiedz. udziałami Ch. J. Brzostowski i D. Silberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat" Piotrkowska 2[illegible].